

สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

20 ก.พ. 2540

ปริญญานิพนธ์
ของ
พัชรา ศิริพงษ์ชาโรจน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

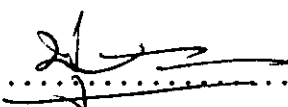
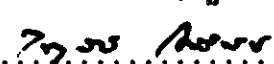
ตุลาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

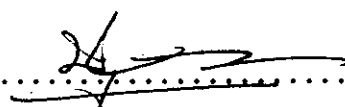
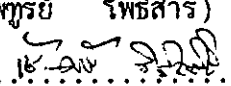
lpc 78

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธสิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ .10. เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความแนะนำและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปรม นิคมานนท์ และ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร ประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ ที่กรุณารับเป็นกรรมการ ตรวจสอบ ได้รับความแนะนำและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ช่วยทำให้ปริญญานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์สมเฑาะ สหกร ผู้อำนวยความสะดวกในการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกระบี่ ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคุณปราณทิพย์ เกียวพันธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี ทำให้งานสำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบคุณ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอทุกท่าน ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์นิรมล แสงรุ่ง อาจารย์ยอดศักดิ์ คัมภีระ และอาจารย์รัตนาวดี ดวงดี ที่ได้ช่วยอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณลัดดาภรณ์ พิพัฒนเขมากร ที่ได้ช่วยเหลือในการพิมพ์งานวิจัยอย่างดี ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้มีรูปแบบที่สวยงาม

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยฉบับนี้แต่คุณพ่อ ผู้ส่งลับไปแล้วและคุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ตลอดจนคุณครู อาจารย์ ทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้มาโดยตลอด

พัชรา ศิริพงษ์ชาโรจน์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	7
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	การประชาสัมพันธ์	11
	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	20
	การประชาสัมพันธ์กับงานการศึกษานอกโรงเรียน	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
	รูปแบบของการวิจัย	36
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	37
	ลักษณะของเครื่องมือ	38
	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
	การวิเคราะห์ข้อมูล	39

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	69
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	69
รูปแบบของการวิจัย	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า	70
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	71
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	99
ประวัติของผู้วิจัย	117

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์	37
2 ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง	42
3 จำนวนเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	44
4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	46
5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม โดยถือภาคภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์	55
6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ	58
7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ	63

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 โครงสร้างการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพราะการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกิจการของหน่วยงาน เป็นต้นว่า ได้ทราบนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของการดำเนินงาน ก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความเชื่อถือ ให้ความร่วมมือ และสนับสนุน ส่งผลให้การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงานนั้น ๆ

ในส่วนของภาครัฐบาล การประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการเกิดขึ้นจากความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ซึ่งรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจะตั้งอยู่ได้ด้วย ความนิยม และเห็นชอบของประชาชน มิใช่ด้วยอำนาจ ดังนั้น ถ้าไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่ประชาชนควรทราบและเข้าใจโดยกระจ่างแล้ว ก็อาจจะไม่ได้ ได้รับความร่วมมือ หรือเกิดผลเสียต่อการดำเนินงานได้ (รัมภา ไชยละสุนทร. 2533 : 29)

การประชาสัมพันธ์ถือว่าเป็นหัวใจของการดำเนินงาน และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์นั้น จะเกิดขึ้นทันทีที่เริ่มดำเนินโครงการ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงโครงการใด ๆ อย่างไร การประชาสัมพันธ์ก็ยังดำเนินต่อไปตราบเท่าที่โครงการนั้นดำรงอยู่ ในส่วนของการดำเนินโครงการการศึกษาออกโรงเรียน หากขาดการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสมแล้วก็จะเชื่อได้ว่า โครงการดังกล่าวจะดำเนินไปไม่ได้ไม่ตลอด การประชาสัมพันธ์ที่ได้จัดดำเนินการไปแล้วจะไม่มี ความหมายและไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ (วิกร ตันพทุฑฒ. 2530 : 115 - 116) ด้วยเหตุนี้การประชาสัมพันธ์จึงถูกเลือกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักบริหารที่ชาญฉลาดในทุกวงการ เพื่อที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคีกลมเกลียว ขจัดการแตกแยก และประสานรอยร้าวฉาน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ และเกิดประสิทธิภาพ (ชาคริต จุลกะเสวี. ม.ป.ป. : 237)

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ ดังคำกล่าวของรุ่ง แก้วแดง (2537 : 11) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนในพิธีเปิดสัมมนาโครงการเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2537 ณ โรงแรมเอเชียว่า

"การประชาสัมพันธ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการรูปแบบเดียวกับบริษัทเอกชนคือมีทั้งการขายและให้บริการการศึกษาโดยมุ่งกำไรเป็นหลัก และเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างภาพพจน์ ผลิตผลโครงการและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย"

กษมา วรวรณ ณ อยุธยา (2531 : 67) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กล่าววนเรื่องเดียวกันว่า

"งานการศึกษานอกโรงเรียนจำเป็นต้องให้มีการประชาสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในหน่วยงานเดียวกันและในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อที่จะได้สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง"

นอกจากนี้ วิรัช ลภีรัตนกุล (2529 : 47 - 48) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นกลไกแห่งการชักนำความประทับใจ และภาพพจน์ที่ดีจากหน่วยงาน หรือสถาบันไปสู่ประชาชน เป็นสะพานเชื่อมโยงความเข้าใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกและสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในระดับที่สุด และบรรลุถึงความเข้าใจร่วมกัน

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้จัดตั้งขึ้นหลังจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีการปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารใหม่ในปีการศึกษา 2536 เพื่อเสริมศักยภาพของกลไกในการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยได้จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2536 รวมทั้งสิ้น 789 แห่งทั่วประเทศ สถานภาพของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอถือว่าเป็นสถานศึกษาในราชการส่วนกลาง สังกัดศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด โดยมีการกิจดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 144)

1. จัดและให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียน และการศึกษตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น

2. จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียนรู้ หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็น เครือข่ายการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง และส่งเสริมให้ ชุมชนจัดการศึกษาของตนเองในลักษณะศูนย์การศึกษาชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผน และบริการการศึกษาต่อสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชน

3. สนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของ เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนและการบริการแก่กลุ่ม เป้าหมาย

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแต่ละแห่งจะรับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน 4 ประเภท ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 4 - 5)

1. การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการเรียนรู้และ ความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ตลอดจนเสริมสร้างความรู้และทักษะสำหรับ การศึกษาต่อเนื่อง ตัวอย่างของกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือ และการศึกษา นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา

2. การศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ เป็นการศึกษาที่เสริมต่อจากการศึกษาพื้นฐานเพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนนอกระบบโรงเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและเจตคติอย่างสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพ และการเตรียมที่จะศึกษาในระดับสูงต่อไป

3. การพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อการ ประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาอาชีพท้องถิ่น การสร้างผู้ประกอบการขนาดย่อม และอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับจ้างงานตลาดแรงงาน และการปรับปรุงอาชีพที่มีอยู่แล้วให้ได้ดียิ่งขึ้น

4. การสนับสนุนการศึกษตามอัธยาศัย เป็นการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการ เรียนรู้ เช่น การจัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอ การสนับสนุนที่อ่านหนังสือวัด การจัดการกิจกรรม เผยแพร่ความรู้และวิทยาการโดยผ่านรายการวิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว และนิทรรศการ

การสนับสนุนผู้รู้ในสังคมเพื่อนำศักยภาพ ความชำนาญ และภูมิปัญญา ทั้งภายในและภายนอก ชุมชนมา เผยแพร่ให้กับประชาชน

เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมและบทบาทหน้าที่ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รับผิดชอบอยู่ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความหลากหลาย และมุ่งบริการแก่ประชาชนที่อยู่นอกกระบบโรงเรียน ให้ได้มีโอกาสทางการศึกษาตามแนวทางปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือดำเนินการ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม หากประชาชนให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแล้ว ก็จะประสบความสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น แต่ถ้าหากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการก็อาจจะไม่บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งมักจะพบอยู่เสมอว่า โครงการการศึกษาผู้ใหญ่ที่ดีจำนวนมากต้องประสบความล้มเหลว เนื่องจาก ขาดการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ที่ดี การประชาสัมพันธ์ไม่เพียงแต่ทำให้ทราบว่ามีการศึกษาผู้ใหญ่ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร เท่านั้น หากเป็นการแพร่กระจายความคิดเรื่องการศึกษาต่อเนื่องให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนเห็นความจำเป็น ให้ความร่วมมือและสนับสนุน รวมทั้ง เข้ารับบริการการศึกษาตามที่หน่วยงานจัดให้ อันแสดงถึงความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (นาริรัตน์. รักวิจิตรกุล. 2531 : 82 - 83)

จากความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้น งานประชาสัมพันธ์จึงได้ถูกกำหนดเข้าไว้ในโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยให้ขึ้นอยู่กับสายงานฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา แต่ยังไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน การดำเนินงานประชาสัมพันธ์จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะมอบหมายให้บุคลากรภายในเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้

เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ยังขาดความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังมีปัญหาด้านบุคลากรที่มีจำกัด ดังนั้น การประชาสัมพันธ์เพื่อความร่วมมือกับบุคลากรและองค์การในท้องถิ่น และเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนในเรื่องบทบาท หน้าที่ ภารกิจของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

จึงเป็นเรื่องจำเป็น การศึกษาสภาพของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในการวางระบบงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ตั้งความมุ่งหมายเฉพาะไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ ใน 5 ด้านคือ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ออกเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ให้ประโยชน์ดังนี้คือ

1. เป็นข้อมูลให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใช้ในการพิจารณาเพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานประชาสัมพันธ์ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้เป็นผลดียิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ได้ทราบถึงข้อมูลด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และพิจารณาหาทางส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สามารถดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ ไม่รวมในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ 2537 มีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั้งสิ้น 789 ศูนย์ จึงมีหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 789 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอนครั้งนี้ ได้แบ่งเนื้อหาที่จะศึกษาออกเป็น 5 ประเด็นดังนี้

1) นโยบายและการวางแผน ได้แก่ การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ เป็นต้นว่าการประชุมบุคลากรในการกำหนดนโยบายและแผน การสำรวจและการจัดหาข้อมูล การรวบรวมและการจัดระบบข้อมูล การคัดเลือกและการกำหนดแผนงาน กำหนดวัตถุประสงค์ การระบุกิจกรรม กำหนดระยะเวลาและรายละเอียดที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์

2) บุคลากร ได้แก่ การจัดสรรและดำเนินการเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้คือ การเลือกสรรบุคคลที่มาปฏิบัติงานให้เหมาะสม การพัฒนาบุคลากรในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และการจัดการให้บุคลากรที่มีอยู่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) งบประมาณ ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับเงินหรืองบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ซึ่งครอบคลุม การจัดสรรเงินและใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ รวมถึงวิธีการจัดหาหรือได้มา และขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์

4) กิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ การคัดเลือกหรือสรรหาสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ การจัดหารูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ การประสานงานในการจัดกิจกรรมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนดไว้

5) การประเมินผล ได้แก่ วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการติดตามตรวจสอบ ตัดสินคุณค่า ของการประชาสัมพันธ์ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อต้องการทราบว่าผลงานที่ทำไปแล้วนั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่นำมาตรวจสอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ การศึกษาครั้งนี้ใช้ภาคภูมิศาสตร์ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มาเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ โดยแบ่งเป็น 5 ภาค คือ

- 1) ภาคเหนือ
- 2) ภาคกลาง
- 3) ภาคใต้
- 4) ภาคตะวันออก
- 5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้

- 1) นโยบายและการวางแผน
- 2) บุคลากร

- 3) งบประมาณ
- 4) กิจกรรม
- 5) การประเมินผล

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานที่ทำการตรวจสอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านนโยบายและการวางแผน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
4. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรม ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
5. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านการประเมินผล ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
6. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง 5 ด้าน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่อ การปฏิบัติต่าง ๆ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ นโยบายและการวางแผน บุคลากร งบประมาณ กิจกรรม และการประเมินผล

1.1 นโยบายและการวางแผน หมายถึง การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ ซึ่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้ดำเนินการขึ้น ได้แก่ การประชุมบุคลากรในการกำหนดนโยบาย และแผน การสำรวจ และการจัดหาข้อมูล การรวบรวมและการจัดระบบข้อมูล การคัดเลือก และการกำหนดแผนงาน กำหนดวัตถุประสงค์ การระบุกิจกรรม กำหนดระยะเวลาและ รายละเอียดที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการประจำสัปดาห์

1.2 บุคลากร หมายถึง การจัดสรรและดำเนินการเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประจำสัปดาห์ ซึ่งได้แก่ การเลือกสรรบุคคลที่มาปฏิบัติงานให้เหมาะสม การพัฒนาบุคลากรในเรื่องการประจำสัปดาห์ และการจัดการให้บุคลากรที่มีอยู่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 งบประมาณ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับเงินหรืองบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการประจำสัปดาห์ ซึ่งได้แก่ การจัดสรรเงินและใช้จ่ายเงินเพื่อการประจำสัปดาห์รวมถึง วิธีการจัดหาหรือได้มา และขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในการประจำสัปดาห์

1.4 กิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการประจำสัปดาห์ การใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อการประจำสัปดาห์ การคัดเลือกหรือสรรหาสื่อที่ใช้ในการประจำสัปดาห์ การจัดหารูปแบบและวิธีการประจำสัปดาห์ การประสานงานในการจัดกิจกรรมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนดไว้

1.5 การประเมินผล หมายถึง วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินคุณค่า ของการประจำสัปดาห์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อต้องการทราบว่าผลงานที่ทำได้แล้วนั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

2. ปัญหาในการดำเนินงานประจำสัปดาห์ หมายถึง ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่อการดำเนินงานประจำสัปดาห์ ว่ามีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้การดำเนินงานประจำสัปดาห์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความเห็น และข้อเสนอแนะของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเนื้อหาในส่วนที่เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้เรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์
2. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.)
3. การประชาสัมพันธ์กับงานการศึกษานอกโรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชาสัมพันธ์

ความหมายของการประชาสัมพันธ์

คำว่า "การประชาสัมพันธ์" ตามรูปศัพท์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Public Relations แปลว่า ความสัมพันธ์กับกลุ่มคน หรือความสัมพันธ์กับประชาชน

เบอร์เนย์ (Bernay. 1952 : 3) บุคคลสำคัญในวงการประชาสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกากล่าวว่า การประชาสัมพันธ์มีความหมายอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ หนึ่ง เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ไปให้ประชาชนทราบ สอง เป็นการชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนและเห็นชอบกับความมุ่งหมาย และการดำเนินงานของสถาบัน และสาม ช่วยนำความคิดของประชาชนและสถาบันให้มีส่วนประสานสอดคล้องด้วยกัน

คัทลิป (Cutlip. 1978 : 4) ได้ให้คำจำกัดความของการประชาสัมพันธ์ว่า เป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสาร นโยบาย ของหน่วยงานไปยังประชาชนทั้งหลาย ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางตรวจสอบความคิดเห็น ความรู้และความต้องการของประชาชน ให้หน่วยงานหรือองค์การทราบ เพื่อสร้างความสนับสนุนอย่างแท้จริง ให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และให้ประชาชนยอมรับหน่วยงานตามแนวคิดของสังคมได้

นักวิชาการของไทยส่วนใหญ่ก็ให้ความหมายการประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับการให้ความหมายข้างต้น ดังนี้

สะอาด ตันสุผล (2527 : 54) ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า เป็นวิธีการของสถาบัน อันมีแผนการและการกระทำต่อเนื่องกันไป อันอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบัน กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ทำให้สถาบันนั้นดำเนินไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยมีประชาคมดีเป็นแนวบรรทัดฐานที่สำคัญ

วิรัช ลภีรัตนกุล (2529 : 21) ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์อย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การ สถาบัน กับกลุ่มสถาบัน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน

เสรี วงษ์มณฑา (2530 : 3) ให้ความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นเรื่องของความพยายามที่มีการวางแผนล่วงหน้า ที่จะสร้างอิทธิพลเหนือความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มประชาชนให้เกิดทัศนคติที่ดี เกิดสัมพันธภาพที่ดี ต่อหน่วยงานและองค์การต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่ความร่วมมือและความช่วยเหลือต่อไปในอนาคต

ระเด่น ทักขณา (2531 : 56) อธิบายการประชาสัมพันธ์ในแง่กิจกรรมขององค์การ ที่ทำต่อเนื่องอย่างมีแผน มีประชาคมดีเป็นแนวบรรทัดฐาน เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความนิยมชมชอบ ความเลื่อมใสศรัทธา ความเข้าใจอันดีและความไว้นับถือเชื่อใจ

กัญญา ศิริกุล และคนอื่น ๆ (2532 : 20) ได้สรุปความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์นั้นเป็นการปฏิบัติการทุกวิถีทางอย่างมีแผนการณ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อประชาชนหรือกลุ่มคน เพื่อให้กลุ่มชนนั้นมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราว และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากที่สุด

การจะพิจารณาว่ากิจกรรมเช่นใดเป็นการประชาสัมพันธ์หรือไม่นั้น พรทิพย์ วรภิจนดาพร (2533 : 5 - 9) ได้เสนอหลักในการพิจารณาว่า การประชาสัมพันธ์นั้นจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นการทำงานที่มีจุดหมาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับประชาชน
2. เป็นการทำงานที่มีการวางแผน สุ่มรอบคอบ และมีการติดตามประเมินผล
3. เป็นการทำงานในรูปของการสื่อสารสองทาง และเป็นการสื่อสารเพื่อนำมาพิจารณา ซึ่งแตกต่างไปจากการเผยแพร่ และการโฆษณา

4. เป็นการทำงานที่ต้องการมีอิทธิพลทางความคิด และทัศนคติของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

5. เป็นการทำงานที่ต่อเนื่องและหวังผลระยะยาว

จากความเห็นของนักวิชาการดังกล่าว สามารถสรุปความหมายของการประชาสัมพันธ์ในลักษณะรวม ๆ ได้ว่า เป็นวิธีการของสถาบัน ที่มีแผนการณ และกระทำต่อเนื่องกันไป ในการที่จะสร้างหรือรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีของกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของสถาบันดำเนินไปด้วยดี โดยมีประชาสัมพันธ์เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

นโยบายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์

วิจิตร อวระกุล (2526 : 46 - 47) ได้กล่าวถึงนโยบายการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน หรือสถาบันต่าง ๆ ว่า ควรมีลักษณะดังนี้

1. เพื่อเป็นการก่อหรือสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ และแสวงหาความร่วมมือร่วมใจระหว่างหน่วยงานกับประชาชน เป็นการบอกกล่าวหรือเผยแพร่ข่าวสารให้ทราบและเรียกร้องความร่วมมือสนับสนุน และสร้างความรักใคร่สามัคคีระหว่างสถาบันกับทุกคนที่เกี่ยวข้อง อันอันที่จะสร้างเสริมบริการที่ดีแก่สังคมส่วนรวม

2. เพื่อการป้องกันแก้ไขความเข้าใจผิดต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินการเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา สืบตรวจกระแสความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนการจัดแหล่งที่เป็นต้นเหตุของความเข้าใจผิด ความคลาดเคลื่อน ข่าวลือ ตลอดจนการให้ร้ายป้ายสีทั้งหมดสิ้นไป โดยหาช่องทางเผยแพร่ทำความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีทุกฝ่าย และได้รับความสนับสนุนที่ดีจากประชาชน

3. เพื่อการสร้างเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณของหน่วยงาน โดยการพยายามสร้างความเลื่อมใส เชื่อถือศรัทธา ด้วยการสร้างคุณงามความดีและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยส่วนรวม

4. เพื่อธำรงรักษาความสัมพันธ์อันดี และรวมทั้งรักษาความเข้าใจระหว่างหน่วยงานกับประชาชนให้เกิดความราบรื่นอยู่ตลอดไป

5. เพื่อส่งเสริมและเพิ่มอรรถิพลในการชกุงใจและไ้มน้าความคิดของกลุ่มน คน ตลอดจน สร้างความเลื่อกมาสศรัทธา และไ้รับการสนับสนุนจากมวลชน เพื่อก้าการด้าเนินงานของหน่วยงาน มีควมเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

มีนักวิชาการประชาสัมพันธ์หลายท่าน (วีรัช ลภีรัตนกุล. 2532 : 446 ; วาสนา จันทรสว้าง. 2533 : 36 - 37 ; และวิจิตร อาวะกุล. 2534 : 47 - 50) ไ้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเมื่อกล่าวโดยสรุปแยกไ้ 3 ประการดังนี้

1. เพื่อสร้างค่านิยม ความมุ่งหมายหลักของการประชาสัมพันธ์ ก็คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มน ด้วยการสร้างความนิยมชมชอบ การเผยแพรไ้ความรู้ การชี้แจงให้เข้าใจ อันจะเป็นหนทางให้ประชาชนเกิดควมเลื่อกมาสศรัทธา และเกิดควมผูกพันทางใจ ยินดีให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการด้าเนินงานของหน่วยงาน
2. เพื่อป้องกันข้อเสียมให้เลื่อกเสีย ซึ่งก็คือการพัฒนา ปรับปรุงตัวเอง แก้ไขพฤติกรรม ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดควมไม่พอใจ หรือไม่สะดวกใจเกี่ยวกับการบริการ ทำให้แก่ประชาชน เพราะควมไม่สะดวกเหล่านี้อะทำให้ประชาชนเกิดควมเข้าใจผิด และมอง ไปนแง่ร้าย แล้วน้าไปพากษ์วิจารณ์ ทำให้เสียข้อเสียม ดังนั้น จึงกล่าวไ้ว่าการประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ส้าให้แก่ประชาชนเกิดควมนิยมชมชอบนั่นเอง
3. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเสริมสร้างความร่วมมือ เพราะว่าการประชาสัมพันธ์ไม่ใช่การขายสินค้าหรือการโฆษณาชวนเชื่อ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง บนพื้นฐานของควมจริงและชอบธรรม ควมร่วมมือสนับสนุนที่เกิดจากการด้าเนินงาน ประชาสัมพันธ์ก็จะเกิดขึ้นด้วยควมเข้าใจที่ถูกต้องและมีเหตุผล ไม่่าเกิดขึ้นเพราะการจูงใจ ด้วยกลลวงที่มีชอบ

หลักการประชาสัมพันธ์

นักวิชาการหลายท่าน เช่น สะอาด ตันศุภผล (2527 : 62) และวีรัช ลภีรัตนกุล (2529 : 145) ไ้เสนอความคิดเกี่ยวกับหลักการประชาสัมพันธ์โดยทั่วไป ซึ่งสรุปไ้ 3 ประการ คือ

1. การบอกกล่าวหรือชี้แจง เป็นการเผยแพร่เกี่ยวกับ นโยบาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม การดำเนินงาน ผลงาน ตลอดจนข้อความเคลื่อนไหวขององค์การหรือสถาบัน ให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เป็นการปูพื้นฐานแห่งความเข้าใจในตัวสถาบัน ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่เป็นไปในทางที่ดีต่อสถาบัน การบอกกล่าว ชี้แจง เผยแพร่ เพื่อประชาสัมพันธ์ จึงมุ่งหมายไปในด้านการแจ้งให้ทราบ การให้ข่าวสารความรู้แก่ประชาชน รวมทั้งการเรียกร้องความสนับสนุนจากประชาชน

2. การป้องกันและการแก้ไขความเข้าใจผิด มีความสำคัญมากในงานประชาสัมพันธ์ เพราะเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ประชาชนย่อมเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นความเข้าใจผิดในนโยบาย วัตถุประสงค์ หรือการดำเนินงาน ของหน่วยงาน การป้องกันความเข้าใจผิด จึงเป็นงานหนักหน้าที่ของฝ่ายประชาสัมพันธ์ นักประชาสัมพันธ์จะต้องพยายามค้นหาสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เพื่อจะได้หาทางป้องกันก่อนปัญหาจะเกิดขึ้น และถ้าเมื่อมีความเข้าใจผิด เกี่ยวกับสถาบันเกิดขึ้นในกลุ่มประชาชนจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างเหมาะสม และทันต่อเหตุการณ์ มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียหายต่อสถาบันได้

3. การสำรวจประชามติ ถือเป็นหลักการสำคัญของการประชาสัมพันธ์ เพราะการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องรู้ซึ่งถึงความนึกคิดของประชาชน หรือเรียกว่า "ประชามติ" ต้องทราบว่าประชาชนต้องการอะไร ไม่ต้องการอะไร ชอบสิ่งไหนหรือไม่ชอบสิ่งไหน ตลอดจนท่าทีต่าง ๆ ของประชาชนที่มีต่อสถาบัน เพื่อหน่วยงานจะได้จัดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของประชาชน การสำรวจประชามติแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ การสำรวจทางตรงและการสำรวจทางอ้อม

3.1 การสำรวจทางตรง คือการตรวจสอบไปยังกลุ่มประชาชนโดยตรง ด้วยการป้อนคำถามที่เตรียมไว้อย่างดี เพื่อเอาคำตอบที่แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบมีความคิดเห็น ท่าที ที่แท้จริงอย่างไร ในการนี้ที่กลุ่มประชาชนมีขนาดเล็ก อาจถามได้โดยตรงทุกคน แต่ถ้ากลุ่มประชาชนมีขนาดใหญ่ อาจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างนำมาเป็นตัวแทนกลุ่มได้ วิธีการสำรวจแบบนี้อาศัยวิธีการสำรวจตามหลักการวิจัย

3.2 การสำรวจทางอ้อม คือ การตรวจสอบปรากฏการณ์ สภาพแวดล้อม ที่เป็นผล การแสดงออกของกระแสประชาชาติ เช่น การตรวจพบทิวทัศน์ จดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเอกสารรายงาน การสำรวจทางสถิติของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการตั้งข้อสังเกต ต่าง ๆ ด้วยสายตาและความรู้สึกของบุคลากรในหน่วยงานเอง เช่น จากการเยี่ยมเยียน ประชาชน การตรวจราชการ การสังเกตสภาพการณ์โดยทั่วไป เป็นต้น

ประเภทของการประชาสัมพันธ์

วิรัช ลภีรัตนกุล (2532 : 447 - 448) ได้แบ่งการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ , ตามลักษณะกว้าง ๆ ไว้ 2 ประเภทคือ

1. การประชาสัมพันธ์ภายใน คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับ กลุ่มบุคคลภายในสถาบันเอง ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ เสมียน พนักงาน ลูกจ้าง นักการภารโรง คนขับรถ และบุคลากรทุกฝ่าย ภายในองค์การ สถาบัน ให้เกิดมีความเข้าใจในนโยบายและ กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว รวมทั้งการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ ความรักใคร่ผูกพันและจงรักภักดีต่อหน่วยงาน สำหรับสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ภายในนั้น อาจใช้การติดต่อสื่อสารด้วยวาจาแบบซึ่งหน้า หรืออาจใช้สิ่งพิมพ์ภายใน องค์การช่วย เช่น หนังสือเวียน จดหมายข่าวภายใน วารสารภายใน

2. การประชาสัมพันธ์ภายนอก คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับ ประชาชนภายนอกกลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่ ประชาชนทั่วไป และประชาชนที่องค์การสถาบันเกี่ยวข้องกับ เช่น ผู้นำท้องถิ่น ลูกค้า ผู้บริโภค รวมทั้งชุมชนละแวกใกล้เคียง เพื่อให้กลุ่มประชาชนเหล่านี้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในตัวสถาบัน และให้ความร่วมมือแก่สถาบันด้วยดี และโดยที่การ ประชาสัมพันธ์ภายนอกจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนที่มีกลุ่มขนาดใหญ่ หรือจำนวนมาก จึงอาจใช้ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เข้ามาช่วยเผยแพร่กระจายข่าวสารสู่สาธารณะด้วย อันได้แก่ สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันองค์การและ สถาบันต่าง ๆ นิยมใช้เครื่องมือสื่อสารมวลชนเหล่านี้เข้าช่วยในการประชาสัมพันธ์ภายนอกอย่างแพร่หลาย

กระบวนการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของนักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและต่างประเทศ (สะอาด คัมภุณ. 2527 : 68 - 73 ; วิรัช ลภิตนกุล. 2529 : 216 ; พรทิพย์ วรกีโกคาทร. 2533 : 9 - 19 ; และ Cutlip and Center. 1978 : 91 - 94) สามารถสรุปขั้นตอนในกระบวนการประชาสัมพันธ์ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัย - การรับฟัง (Research-Listening) เป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อหาข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเหล่านี้อาจแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1.1 หลักฐานที่ปรากฏอยู่ ซึ่งได้แก่ ข่าวต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามหนังสือพิมพ์ รายวัน รายสัปดาห์ หรือในนิตยสาร วารสารต่าง ๆ จดหมายที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของหน่วยงาน รายงานประจำปี และรายงานต่าง ๆ ของหน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลที่ต้องมีการสืบหาอย่างมีแผน ซึ่งได้แก่ การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

2. การวางแผน - การตัดสินใจ (Planning - Decision Making) เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการต่อจากการวิจัย เพื่อการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงตั้งขึ้นต้น โดยนำข้อมูลและข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้ การวางแผนและตัดสินใจเลือกใช้กิจกรรมและกลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่สถาบันกำลังเผชิญอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การวางแผนการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานนั้น ๆ มีความสอดคล้องต่อเนื่อง และบรรลุเป้าหมาย

3. การติดต่อสื่อสาร - ปฏิบัติการ (Communication - Action) เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ในขั้นตอนที่สอง โดยใช้เครื่องมือ เทคนิค และกลยุทธ์ทางการสื่อสารในการเผยแพร่ข่าวสาร และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนเป้าหมาย ด้วยการให้ข่าวสาร สารความรู้ ความเข้าใจ ความบันเทิง และเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสถาบัน โดยสถาบันจะส่งข่าวสารทั้งหลายนี้ผ่านสื่อไปยังกลุ่มประชาชนเป้าหมาย ทั้งนี้ยังหมายถึงการรับฟังความคิดเห็นหรือปฏิกิริยาสะท้อนกลับจากกลุ่มประชาชนเป้าหมายที่มีต่อข่าวสารนั้น ๆ กลับมายังสถาบัน

4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งที่จะติดตามว่างานประชาสัมพันธ์ที่ได้ทำไปนั้นได้ผลดีมากน้อยเพียงไร เช่น ข่าวหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างไร มีใครให้ความสนใจบ้าง ให้ความสนใจมากน้อยเพียงไร มีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไรหรือไม่ ภาพพจน์ของหน่วยงานจะดีขึ้นหรือไม่อย่างไร คำตอบที่ได้จากคำถามเหล่านี้เป็นการประเมินผลของงานที่ทำไปแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ถือเป็นตัวกลางหรือช่องทางที่จะใช้เป็นตัวถ่ายทอด หรือนำเนื้อหาสาระ และข่าวสาร จากผู้ส่งไปยังผู้รับ หรือจากหน่วยงานไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยทั่ว ๆ ไป สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภทคือ (พรทิพย์ วรภิจนคทร. 2531 : 567 - 568)

1. ประเภทสื่อบุคคล ได้แก่ การสนทนา การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การสัมมนา การฝึกอบรม และการพูดในที่ชุมชน
2. ประเภทสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์
3. ประเภทกิจกรรม ได้แก่ การจัดวันหรือสัปดาห์พิเศษ การให้ความอุปถัมภ์ หรือช่วยเหลือสนับสนุน การจัดประกวด การให้รางวัลพิเศษ การจัดประชุมหรือสัมมนา การเปิด ให้เยี่ยมชมหน่วยงาน และการจัดงานฉลอง
4. ประเภทเอกสารและสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือ วารสาร จดหมาย แผ่นพับและเอกสารเย็บเล่มหรือจุลสาร และแผ่นประกาศหรือโบสเตอร์
5. ประเภทสื่อทัศนียภาพ ได้แก่ 3 ประเภท (1) ประเภทอุปกรณ์หรือเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ กล้องถ่ายรูป เป็นต้น (2) ประเภทวัสดุ ได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ แผ่นโปสเตอร์ ภาพเขียน หุ่นหรือรูปจำลอง ของจริง บ้ายนิเทศ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง.

ฟิล์มภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป และของตัวอย่าง เป็นต้น และ (3) ประเภทวิธีการ หมายถึง วิธีการนำสื่อสัททัศน์ทั้งสองประเภทข้างต้นมานำเสนอ อาจเลือกเพียงสื่อเดียวหรือผสมผสานหลายสื่อก็ได้ ได้แก่ การแสดงละคร การสาธิต ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

6. ประเภทการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การเป็นผู้อุปภัมภ์หรือการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ นิตยสารและรายการบันเทิงต่าง ๆ การบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ดัดชื่อหรือสัญลักษณ์ที่อุปการณ์ และเครื่องมือของหน่วยงาน การอุปภัมภ์กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การสมาคมและหน่วยงานอื่น ๆ การจัดทาของที่ระลึกเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการประชาสัมพันธ์

เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านความคิด ทักษะ และพฤติกรรมทางการสื่อสาร ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานนานับประการ ซึ่ง จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐี (2534 : 204 - 217) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์เป็น 6 ประการดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบาย หมายถึง การขาดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่เป็นพื้นฐานรองรับแผนงาน มีผลให้แผนงานนั้นเบี่ยงเบนไปจากความตั้งใจเดิม และไม่ได้รับการรับรองสนับสนุนเต็มที่จากผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์

2. ปัญหาด้านข้อมูลและสถิติที่จำเป็น การประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องการใช้ข้อมูลหลายด้าน และเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องอยู่เสมอ การขาดข้อมูลและสถิติทำให้เป็นปัญหาต่อการวางแผนงานและการประเมินผล ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ให้ทันต่อเหตุการณ์ได้

3. ปัญหาด้านบุคลากร สิ่งสำคัญที่สุดคือปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการประชาสัมพันธ์

4. ปัญหาการประสานงาน ได้แก่ การประสานงานระหว่างหน่วยงานและความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งเกิดจากความแตกต่างด้านวัตถุประสงค์ และมีจุดเน้นในการทำงานที่ต่างกัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน รวมทั้งขาดความสัมพันธ์และความเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ขาดความร่วมมือ หรือเกิดความขัดแย้ง ทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน

5. ปัญหาด้านงบประมาณ ในงานราชการมีความขาดแคลน ชักช้า และขาดความยืดหยุ่น ในด้านงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีงบประมาณให้กับงานประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณที่ยุ่งยาก ส่วนแต่เป็นปัญหามานการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้น

6. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ เนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณ และการที่ผู้บริหารบางแห่ง ไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ ทำให้ได้รับงบประมาณน้อย ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นในการประชาสัมพันธ์ได้เพียงพอ

นอกจากนี้ วิรัช ลภีรัตนกุล (2529 : 262 - 266) ยังได้สรุปปัญหาและอุปสรรคของการประชาสัมพันธ์ในองค์การและสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

1. ความไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำว่าประชาสัมพันธ์
2. ขาดการเหลียวแลเอาใจใส่จากผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน
3. ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
4. ขาดลักษณะการบริหารที่ดี
5. ขาดการวางแผนและวิจัยประเมินผล
6. ขาดการประสานงานและประสานความร่วมมือภายในแต่ละองค์การ สถาบันต่าง ๆ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ได้จัดตั้งหลังจากกรมการศึกษา นอกโรงเรียนได้ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารใหม่ในปีการศึกษา 2536 เพื่อเสริมศักยภาพ ของกลไกในการปฏิบัติงานด้านการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น กรมการศึกษา นอกโรงเรียนจึงได้จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทั่วประเทศ จำนวน 789 แห่ง ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2536 ตามประกาศ ดังกล่าวได้กำหนดให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาในราชการบริหาร ส่วนกลาง สังกัดศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนจังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้ (กรมการ ศึกษาอกโรงเรียน. 2536 : 144)

1. จัดและให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น
2. จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียนรู้ หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นเครือข่ายการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง และส่งเสริมให้ชุมชนจัดการศึกษาของตนเองในลักษณะศูนย์การศึกษาชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผน และบริการการศึกษา ต่อสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชน
3. สนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษาของเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนและการบริการแก่กลุ่มเป้าหมาย
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นกิจกรรมหลักของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 23) ดังนี้

1. การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการเรียนรู้และความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ตลอดจนเสริมสร้างความรู้และทักษะสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง ตัวอย่างของกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ และการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
2. การศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ เป็นการศึกษที่เสริมต่อจากการศึกษาพื้นฐานเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนนอกระบบโรงเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและเจตคติอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพ และการเตรียมที่จะศึกษาในระดับสูงต่อไป
3. การพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้และเจตคติเพื่อการประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาอาชีพท้องถิ่น การสร้างผู้ประกอบการขนาดย่อมและอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับจ้างในตลาดแรงงาน และการปรับปรุงอาชีพที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4. การสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ เช่น การจัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอ การสนับสนุนที่อ่านหนังสือวัด เป็นต้น การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ และวิทยาการโดยผ่านรายการวิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว และนิทรรศการ การสนับสนุนผู้รู้ในสังคม เพื่อนำศักยภาพ ความชำนาญและภูมิปัญญาภายในและภายนอกชุมชนมาเผยแพร่ให้กับประชาชน

สำหรับกลไกในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามข้อเสนอแนะของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2536 : 23) มี 4 ลักษณะดังนี้

1. จัดดำเนินการเอง โดยผ่านครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานประจำในระดับตำบล ครูประจำกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้สอนตามหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ครูอาสาสมัคร ซึ่งประจำในศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ครูชุมชน ซึ่งได้แก่ สมาชิกในชุมชนที่ได้สั่งสมประสบการณ์ มีความรู้ เทคนิค วิทยาการที่จะถ่ายทอดให้เป็นประโยชน์แก่สมาชิกในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น และครูชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ผู้รู้ในชุมชน ซึ่งได้รับการส่งเสริมให้ถ่ายทอดความรู้ความชำนาญแก่ผู้เรียนโดยได้รับค่าตอบแทน

2. สนับสนุนให้หน่วยงานอื่นในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นสถานศึกษา จัดกิจกรรมการศึกษารูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติมจากงานปกติในความรับผิดชอบ ในแต่ละพื้นที่มีหน่วยงานที่มีศักยภาพที่จะเป็นหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลากหลายมากมาย เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา วัด สถานเอนามัย สหกรณ์ร้านค้า เป็นต้น

3. ส่งเสริมให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ประชาชนจะสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดตั้งขึ้น เช่น ห้องสมุดประชาชนอำเภอและตำบล หรือดำเนินการร่วมกับชุมชน เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือเป็นสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น โรงพยาบาล หอกระจายข่าว ศูนย์ข้อมูลตำบล เป็นต้น

4. สนับสนุนให้ชุมชนจัดการศึกษา โดยชุมชนเป็นฝ่ายจัดการให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน เพื่อสนองความต้องการที่จะเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

โครงสร้างการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีโครงสร้างการบริหาร โดยแบ่งเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน การบัญชี พัสดุ โดยแบ่งงานภายในเป็น 2 งานคือ

1.1 งานบริหารทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน การบัญชี พัสดุ

1.2 งานแผนงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน และโครงการให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของกรม จังหวัด และอำเภอ จัดทำข้อมูล สถิติ และรายงานผลการปฏิบัติงาน

2. ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดบริการ ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ศึกษา พัฒนา สรรหาบุคลากร และเครือข่ายให้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาสัมพันธ์ แนะนำแนวการศึกษา จัดทำทะเบียนนักศึกษา วัดผล ประเมินผล จัดกิจกรรมนักศึกษา และสวัสดิการนักศึกษา ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้และการศึกษาของชุมชน แบ่งงานภายในเป็น 4 งานคือ

2.1 งานจัดการเรียนการสอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานการเรียนการสอนตามรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้วิธีการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ในด้านหลักสูตร สื่อ คู่มือดำเนินงานงบประมาณ เพื่อพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรในระดับท้องถิ่น และเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาก่อนวัยเรียน และการศึกษาในเขตชุมชนภูเขา การศึกษาไทยใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ การศึกษาสายสามัญหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย หลักสูตรกัณนัผู้ใหญบ้าน การศึกษาสายอาชีพ เช่น หลักสูตรกลุ่มสนใจอาชีพระยะสั้น กลุ่มพัฒนาอาชีพ และหลักสูตร ประกาศนียบัตรอาชีพ ตลอดจนการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด การป้องกันโรคเอดส์ ส่งเสริมประชาธิปไตย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.2 งานกิจกรรมนักศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาโดยการประชาสัมพันธ์ แนะนำการศึกษา รับสมัครนักศึกษา ลงทะเบียน ขึ้นทะเบียนนักศึกษา จัดทำทะเบียน จัดกิจกรรมนักศึกษา วัดผลและประเมินผล จัดสวัสดิการช่วยเหลือนักศึกษา ทุนการศึกษา การยกเว้นและให้สิทธิบางประการเพื่อชดเชยโอกาสตาม ขอบข่ายที่ทางราชการกำหนด ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การรวมกลุ่มของนักศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และชุมชน

2.3 งานผู้สอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสรรหา คัดเลือก ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละประเภทของครูชุมชน ครูประจำกลุ่ม ครูชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การพัฒนาเทคนิคการสอน การพบกลุ่ม พัฒนาขีดความสามารถ ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

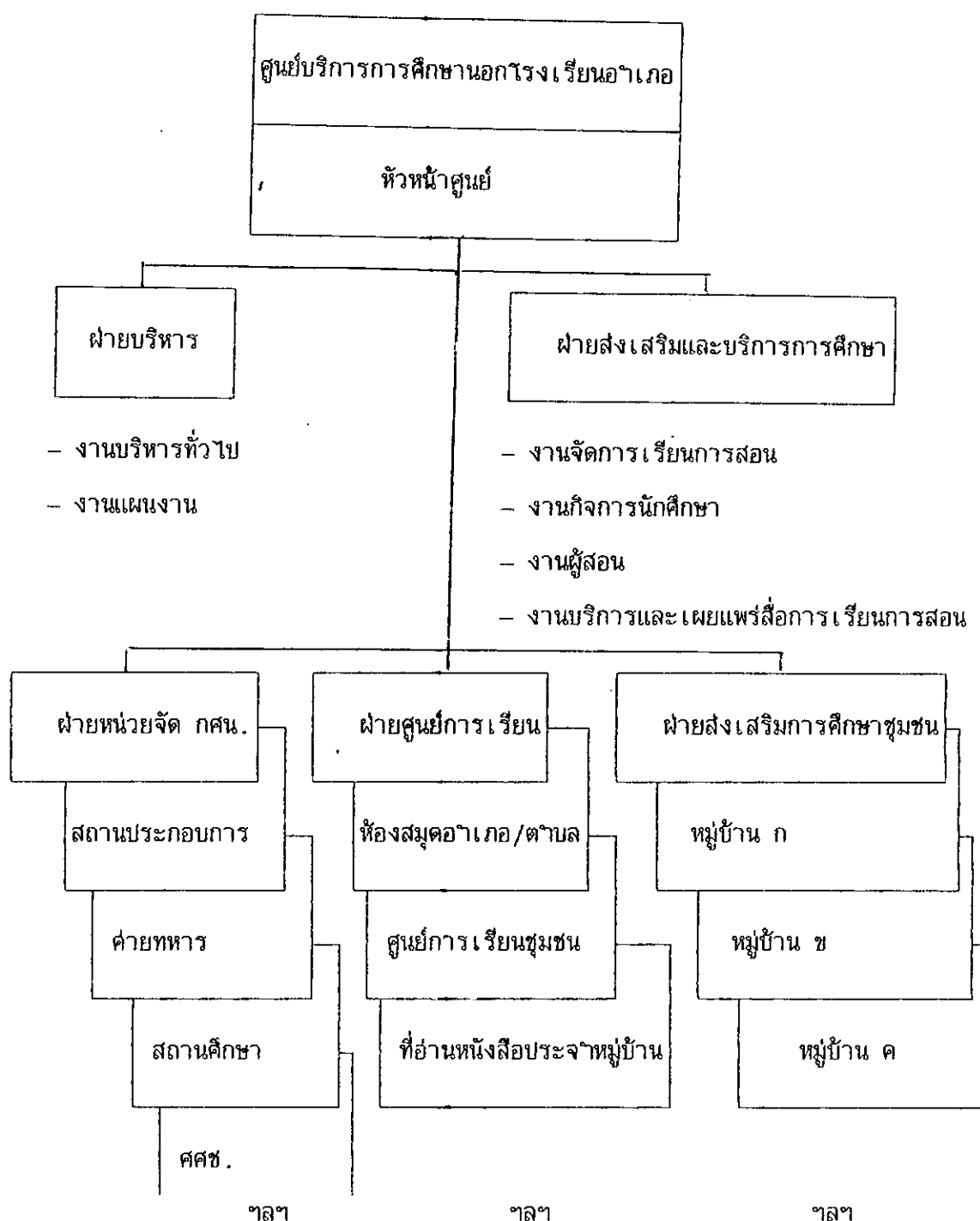
2.4 งานบริการและเผยแพร่สื่อการเรียนการสอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการสนับสนุน ช่วยเหลือ บริการ และจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ของครูผู้สอน สื่อการศึกษา สื่อการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของเครือข่าย

3. ฝ่ายหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง สถานที่หรือแหล่งจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้น ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำคอยช่วยเหลือในการขึ้น ทะเบียน ลงทะเบียน จัดการเรียนการสอน และออกหลักฐานทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับ สถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขต กุเขา (ศศช.) โรงพยาบาล สถานีอนามัย ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน สำนักงานการเกษตร เป็นต้น งานฝ่ายนี้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสรรหา สรรวจ ทุนให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดข้อตกลง ร่วมกันในการดำเนินการศึกษาตามรูปแบบ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

4. ฝ่ายศูนย์การเรียนรู้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดส่งเสริม สนับสนุน ทุนให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ และกำหนดปัญหาความ ต้องการของตนเองได้ จัดทำแผนงานและกิจกรรมด้านการศึกษา โดยใช้ทรัพยากร แหล่งวิทยาการ

ท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา
นอกโรงเรียน ให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

5. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน
จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และกำหนด
ปัญหาความต้องการของตนเองได้ จัดทำแผนงานและกิจกรรมด้านการศึกษา โดยใช้ทรัพยากร แหล่ง
วิทยากรในท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการจัด
กิจกรรมการศึกษาให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ที่มา : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. การจัดองค์กรระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน.

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้จัดตั้งขึ้นหลังจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีการปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหาร ใหม่ ในปีการศึกษา 2536 โดยศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการะหน้าที่และความ รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอให้ เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ทุกเพศ ทุกวัย ครอบคลุมพื้นที่แต่ละอำเภอนั้น ๆ

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) การศึกษาพื้นฐาน (2) การศึกษาต่อเนื่อง (3) การพัฒนา ทักษะทางด้านอาชีพ และ (4) การสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 4 - 5)

เมื่อพิจารณากิจกรรมและบทบาทหน้าที่ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรับผิดชอบ อยู่ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นมีความหลากหลาย และมุ่งบริการแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้ได้มีโอกาสทางการศึกษาตามแนวทางปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น การสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงดำเนินการอยู่ จึงต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็น เครื่องมือดำเนินการ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย มากที่สุด ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดกิจกรรมหรือโครงการเหล่านั้น ได้บรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2531 : 67) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน กล่าวว่า งานการศึกษานอกโรงเรียนจำเป็นต้องให้มีการประชาสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งภายใน หน่วยงานเดียวกันและในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อที่จะได้สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่าง ทั่วถึง และ วิรัช ลภีรัตนกุล (2529 : 47 - 48) ยังได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ เพราะ การประชาสัมพันธ์เป็นกลไกแห่งการชักนำความประทับใจ และภาพพจน์ที่ดีจากหน่วยงาน หรือ สถาบันไปสู่ประชาชน เป็นสะพานเชื่อมโยงความเข้าใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกและสัมพันธ์ภาพที่ดี ต่อกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันมากที่สุด และบรรลุถึงความเข้าใจร่วมกัน

งานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเท่าที่ผ่านมายังตระหนักถึงความสำคัญน้อย และการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอยังประสบปัญหาอยู่หลายด้าน จากการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปรากฏว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีจำนวนน้อย บุคลากรแต่ละคนต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง รวมทั้งงานประชาสัมพันธ์ด้วย และส่วนใหญ่นักวิชาการต่างก็มีความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานประชาสัมพันธ์ได้เต็มที่ นอกจากนี้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผนการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ขาดความชัดเจน และไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการไปตามการมอบหมายของผู้บริหารมากกว่าการดำเนินการไปตามแผน ทั้งนี้ด้าน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งทำให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต้องประสบปัญหา อันเนื่องมาจากการขาดเครื่องมืออุปกรณ์ ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ และยังขาดการติดตามประเมินผลที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 38) ได้สรุปรายงานติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยได้สรุปปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอว่าบุคลากรในพื้นที่ปฏิบัติงานยังไม่ครบทุกตำบลและขาดการพัฒนา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เจ้าหน้าที่มีงานหลายด้าน ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณในการดำเนินงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และผลการประเมินส่วนใหญ่ พบว่าในการจัดการศึกษาพื้นฐานนั้น การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงยังขาดข่าวสารข้อมูล

การประชาสัมพันธ์กับงานการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนตลอดชีวิต จัดเป็นประสบการณ์เรียนรู้ทั้งหลายที่อยู่นอกกระบวนชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งกรมการศึกษา

นอกโรงเรียนได้สรุปถึงงานการศึกษานอกโรงเรียนในภาพรวมว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ทำให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น เห็นช่องทางการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งมีโอกาสพัฒนาทักษะและวิชาชีพตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 4)

เนื่องจากงานการศึกษานอกโรงเรียนต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกเพศทุกวัยและเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และเพื่อความร่วมมืออันดีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดงานการศึกษานอกโรงเรียน

สุวัตร ศิลปอนันต์ อดีตอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ต่องานการศึกษานอกโรงเรียนว่า วิธีทางที่จะนำนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนไปสู่เป้าหมายนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของการประชาสัมพันธ์ ทุกคนจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้ากับประชาชนได้ สามารถประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้สัมฤทธิ์ผล โดยให้ประชาชนรู้จักใช้บริการการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างถูกต้องทุกกลุ่มเป้าหมาย ประชาสัมพันธ์ที่ดีจะต้องเข้าถึงประชาชน ให้ประชาชนเข้าใจและเห็นภาพการใช้บริการต่าง ๆ ได้ชัดเจน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 1)

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำเป็นที่จะต้องมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนทั่วไป ให้เห็นถึงคุณค่าของการศึกษา และสามารถเข้ารับบริการการศึกษาได้ตามความสนใจและความต้องการ การประชาสัมพันธ์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการดังกล่าว ด้วยการชี้แจง เผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของหน่วยงาน ขณะเดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย หัวใจของการประชาสัมพันธ์นั้นอยู่ที่การปฏิบัติทุกวิถีทางในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนเป้าหมายเป็นเบื้องต้น และก่อให้เกิดความเข้าใจและการสนับสนุนร่วมมือกันมากที่สุด (รัมภา ไตชิละสุนทร. 2526 : 9)

การประชาสัมพันธ์ยังนับเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารที่สำคัญอย่างมาก เพราะการบริหารมิได้อาศัยเงิน วัสดุ และการจัดการเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ความสนับสนุนจากบุคคลทั่วไปอีกด้วย การประชาสัมพันธ์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานของหน่วยงาน เป็นกลไกทั้งในการบริหารงานและเป็นกลไกควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

จึงกล่าวได้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้สามารถขยายบริการได้ทั่วถึง และสอดคล้องกับความต้องการและความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นให้มากที่สุด อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป ดังที่ พยุงศักดิ์ จันท์สุรินทร์ (2533 : 34) อธิตรองอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กล่าวไว้ว่า หากการประชาสัมพันธ์สัมฤทธิ์ผล จะนำมาแห่งความร่วมมือจากองค์กรและประชาชนอันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยงานใหม่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในขณะนี้ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอโดยตรง ดังนั้นการนำเสนอหัวข้อนี้จึงเป็นเพียงผลงานวิจัยในเรื่องอื่นที่พอจะเทียบเคียง หรือพอจะชี้แนวความคิดต่อการวิจัยครั้งนี้ได้ โดยแยกนำเสนอเป็น 4 เรื่อง คือ (1) งานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาทั่วไป (2) งานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (3) งานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาในต่างประเทศ และ (4) งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอโดยทั่วไป

งานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาทั่วไป

สุชาติ สุภโตชะ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการประชาสัมพันธ์ของ
กระทรวงศึกษาธิการ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารระดับกรมและระดับกองของ
กระทรวงศึกษาธิการ สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. โครงสร้างการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการแบ่ง
สายงานบริหารอย่างเป็นทางการเฉพาะของกระทรวงโดยส่วนรวม มีนโยบายและวัตถุประสงค์
ไม่ชัดเจน มีการแต่งตั้งและกำหนดตำแหน่งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ไว้ทุกส่วนราชการ
สำหรับในด้านหน้าที่ความรับผิดชอบและกิจกรรม มีการกำหนดไว้ชัดเจนพอสมควร ส่วนในด้านการ
ติดต่อสัมพันธ์ยังมุ่งรอสวนราชการอื่นมาติดต่อมากกว่า
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกองต่อการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวง
ศึกษาธิการ มีความสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่เห็นว่ายังดำเนินงานในระดับน้อย
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกรมและผู้บริหารระดับกองเกี่ยวกับเรื่องปัญหาและ
อุปสรรคในการจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความสอดคล้องกันว่ามีปัญหาและ
อุปสรรคในระดับน้อย ยกเว้นเรื่องการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำหน้าที่
ประชาสัมพันธ์ และเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารระดับ
กรม เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้บริหารระดับกองเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรค
อยู่ในระดับมาก

อักษรศรี บลอดเบสียว (2527) ได้ศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการ
ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบสภาพ ความ
ต้องการ และปัญหางานประชาสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนต่างประเภท คือโรงเรียนรัฐบาล
โรงเรียนสาธิต โรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่า โรงเรียนรัฐบาลมีสภาพดีกว่าและมีความ
ต้องการงานประชาสัมพันธ์มากที่สุด โรงเรียนสาธิตมีสภาพดีเฉพาะสื่อ การเผยแพร่วัสดุ
อุปกรณ์เพียงพออย่างเดียว มีปัญหางานประชาสัมพันธ์มากที่สุด โรงเรียนราษฎร์มีสภาพดีใน
การกำหนดนโยบาย และการบริหารงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน สื่อการเผยแพร่ประเภทวัสดุ
ความสำเร็จภายในโรงเรียน และระหว่างกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพดีกว่า

มณฑล ลำเจียกหนู (2530) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านตั้งแต่การวางแผน งบประมาณ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนและการประเมินผล ยกเว้นการประชาสัมพันธ์ภายนอก ซึ่งเกือบไม่มีการดำเนินการเลยกับการดำเนินการและการมีเจ้าหน้าที่ประเมินผล การประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีน้อยมากและเพื่อเปรียบเทียบกับสภาพของครูประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่อยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์ภายนอกที่ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการในระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและผู้บริหารมีความต้องการที่จะปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์มากที่สุด ในด้านการประชาสัมพันธ์ภายนอก ทั้งด้านการดำเนินการและจัดเจ้าหน้าที่ประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ความเพียงพอของงบประมาณและด้านการวางแผน

ปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่ครู และผู้บริหารให้ความสำคัญสูงสุด ได้แก่ การที่ครูมีภาระงานมากจนไม่มีเวลาทำงานประชาสัมพันธ์ รองลงมา ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพ

อรอุบล ภูบัวเฟื่อน (2532) ศึกษาเรื่องการวางแผนการประชาสัมพันธ์และสถานภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานธุรกิจกรุงเทพมหานครพบว่า ฝ่ายประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงต่อผู้บริหารกิจการมีงานประชาสัมพันธ์ต่อเนื่องโดยตลอด ฝ่ายประชาสัมพันธ์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และช่วยส่งเสริมความสำเร็จของธุรกิจเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่การประชาสัมพันธ์ไม่ได้มีการแบ่งงานเป็นส่วนอย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์สามารถทำได้ทุกหน้าที่ ไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ ปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ และงบประมาณไม่เพียงพอ

งานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สถิตย์ วงษาวดี (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านงบประมาณ และด้านการประเมินผลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงาน และด้านการวางแผน ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการประชาสัมพันธ์ พบว่า ที่มีความถี่มากที่สุดคือ ปัญหาเรื่องงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ รองลงมา ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการบริหารประชาสัมพันธ์ ขาดการวางแผนการปฏิบัติการประจำปี ขาดเครื่องมือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ และไม่มีการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์

รัชณี สมบูรณ์ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรรับผิดชอบงานหลายด้านมากเกินไป วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เก่า ล้าสมัย และมีไม่เพียงพอ งบประมาณมีไม่เพียงพอ การจัดโครงสร้างของงานประชาสัมพันธ์ขาดความคล่องตัว ขาดการค้นคว้าหาข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการกำหนดอัตรานักประชาสัมพันธ์ประจำศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์เพียงด้านเดียว และสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ

อุมาภรณ์ มนนิรมย์ (2537) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่ทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่ทั่วไป มีปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกโดยส่วนรวมแตกต่างกันในเรื่องผู้บริหารไม่มีเวลาร่วมประชุมกับบุคลากร การประชุมบุคลากรไม่มีความสม่ำเสมอ บุคลากรไม่ให้ความสนใจกับการประชุม ขาดการจัดทำวารสารข่าวเพื่อเผยแพร่ภายในหน่วยงาน ขาดการประสานงานเพื่อหาข้อมูลในการเขียนข่าว เจ้าหน้าที่เลือกเผยแพร่เฉพาะข่าวที่ตนสนใจ บัณฑิตศึกษาไม่อยู่ในสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ระบบการกระจายเสียงตามสายไม่มีความชัดเจน ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้แก่บุคลากร บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ขาดการส่งข่าวสารเพื่อเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ บัณฑิตศึกษารับนักศึกษาไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์การจัดนิทรรศการไม่น่าสนใจ เครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีไม่เพียงพอ และขาดเจ้าหน้าที่ที่มีฝีมือในการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์

งานวิจัยการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาในต่างประเทศ

วิลเลียมส์ (Williams. 1972 : 4909-A) ได้ศึกษางานานหน้าที่ของครูใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่อินเดียว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ครูใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ครูและนักเรียนให้เป็นประโยชน์ต่องานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน การติดต่อระหว่างผู้ปกครองของนักเรียนกับโรงเรียนโดยการเยี่ยมเยียนมีน้อย

เมย์ (Mays. 1987 : 65) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ประสิทธิภาพของกระบวนการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนเทศบาลของผู้บริหาร เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี นโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารสามารถรับรู้กระบวนการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ได้ผ่านการฝึกอบรมทางด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียนระดับสูงมาแล้ว

งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนโดยทั่วไป

กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (มิถุนายน - สิงหาคม 2531) ได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประสานงานอำเภอ ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และมีแนวทางปฏิบัติงานในพื้นที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในปัจจุบัน พบว่า การดำเนินงานตามโครงการนี้ ประสบปัญหาที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. ขาดบุคลากรที่จะไปปฏิบัติงานประจำอยู่ที่ศูนย์ประสานงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ตั้งขึ้นใหม่ มีบุคลากรน้อย และขาดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนช่วยในการปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ
2. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจน
3. ผู้บริหารระดับท้องถิ่นยังไม่มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานของผู้ประสานงาน ทำให้ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ยังไม่มีสำนักงานเอกเทศและการคมนาคมติดต่อกันไม่สะดวก

5. งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมีน้อย ขาดยานพาหนะ ครูภัณฑ์ และสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ติดตามผลการนิเทศงานการศึกษา
นอกโรงเรียนตามโครงการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา
2538 รวม 75 จังหวัด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
678 ศูนย์ ได้พบกับสภาพปัญหา ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณภาพ พบว่า ปัจจัยและตัวชี้วัดที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือสื่อ วัสดุ
อุปกรณ์ขาดแคลน มีไม่เพียงพอ และครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการพัฒนางาน
การศึกษานอกโรงเรียน

2. ด้านบริหาร พบว่าปัญหาส่วนใหญ่เรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์
มีน้อยไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนและพัฒนางานการศึกษานอกโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
ที่วางไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล มีรายละเอียดวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ในปีงบประมาณ 2537 มีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งสิ้น 789 ศูนย์ จึงมีหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งสิ้น 789 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. 1970 : 580 - 581 ; อ้างอิงใน ประคอง กรรณสูตร. 2535 : 10- 11) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. สุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละภาค ด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ ในอัตราส่วน 1 ต่อ 3 ของประชากร โดยนับรายชื่อของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอของแต่ละจังหวัดในแต่ละภาคมาให้หมายเลขเรียงลำดับ ตั้งแต่คนแรกจนถึงคนสุดท้าย แล้วนำหมายเลข 1,2, 3 มาจับฉลาก เพื่อหาหมายเลขเริ่มต้น เมื่อได้หมายเลขเริ่มต้นแล้วก็นับเพิ่มไปทุก ๆ 3 หมายเลข จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาคครบตามต้องการ ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์

ภาค	จำนวนหัวหน้าศูนย์ บริการการศึกษา นอกระบบ โรงเรียนอาเภอ ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหนือ	169	57	21.50
กลาง	147	49	18.49
ใต้	143	48	18.12
ตะวันออก	62	21	7.93
ตะวันออกเฉียงเหนือ	268	90	33.96
รวม	789	265	100.00

จากตาราง 1 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 265 คน จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ จะได้กลุ่มตัวอย่างจากภาคเหนือ 57 คน ภาคกลาง 49 คน ภาคใต้ 48 คน ภาคตะวันออก 21 คน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอาเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามมีดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดประเด็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของหัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล โดยแยกเป็นประเด็นย่อยเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อคำถาม
2. เขียนข้อคำถามในแต่ละประเด็น รวมทั้งคำตอบซึ่งเป็นแนวทางเลือกทางปฏิบัติ สำหรับประเด็นนั้น ๆ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง โดยผ่านความเห็นชอบจากกรรมการที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปปรึกษาเพื่อขอความเห็นจากหัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 5 คน โดยให้พิจารณาในเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของการใช้ภาษา และความสมเหตุสมผลของคำถามและตัวเลือกของคำตอบแต่ละข้อ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่างครั้งที่ 2
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างครั้งที่ 2 ไปทดลองเก็บข้อมูลภาคสนามจริงกับหัวหน้าศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 25 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมของแบบสอบถาม
5. นำข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุง แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไป ใช้เก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

✓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานที่ทำงาน และอัตราค่าจ้างในหน่วยงาน มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ได้ปฏิบัติอยู่ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบมาตราส่วน ประมาณค่ามี 5 ระดับเรียงจาก มีการปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เนื้อหา ของคำถาม จำนวนเป็น 5 ด้าน ได้แก่ นโยบายและการวางแผน บุคลากร งบประมาณ กิจกรรม และการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากประเด็นคำถามในตอน 2

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ได้ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้รับ การตรวจสอบและอนุมัติจากประธานและกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ แล้วไปทดลองใช้กับหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่นำเขกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน แล้วนำมาคำนวณค่า ความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 126) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.952

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. กำหนดตัวเลขรหัสประจำแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการทวงถามหรือกรณีที่ต้องการ ข้อมูลเพิ่มเติม ถ้าหากมีการตอบที่ไม่สมบูรณ์
2. บรรจุแบบสอบถามและจำหน่ายซองถึงผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง และสอดซอง พร้อมจำหน่ายซอง ที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมทั้งติดแสตมป์ เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับ
3. นำแบบสอบถามไปแจกให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็น กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในวันประชุมสัมนาหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั่วประเทศ ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี ในวันที่ 13 กันยายน 2538 โดยขอให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์
4. เมื่อจัดส่งไปแล้วหนึ่งเดือน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 190 ฉบับ ส่วนที่ขาด ไป ได้ติดตามโดยทางหนังสือทวงถามพร้อมจัดส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่ทางไปรษณีย์โดยสอดซอง ปิด แสตมป์ และจำหน่ายซองถึงผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.96 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดย ทำการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ทำการวิเคราะห์ดังนี้

1) คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำตอบเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และจัดเรียงลำดับคำตอบตามจำนวนความถี่

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนบุคลากรในกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	สถิติทดสอบเอฟ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 4 ตอนตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาคภูมิศาสตร์
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน อัตราค่าจ้างในหน่วยงาน และภาคภูมิศาสตร์ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้นำเสนอในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	249	100.00
1. เพศ		
1) ชาย	200	80.30
2) หญิง	49	19.70
2. อายุ		
1) ต่ำกว่า 35 ปี	36	14.46
2) 35 - 45 ปี	131	52.61
3) 46 ปีขึ้นไป	82	32.93
3. วุฒิทางการศึกษา		
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.40
2) ปริญญาตรี	198	79.50
3) สูงกว่าปริญญาตรี	50	20.10
4. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน		
1) ต่ำกว่า 10 ปี	92	36.95
2) 11 - 20 ปี	134	53.81
3) 21 ปีขึ้นไป	23	9.24

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. สถานที่ตั้งของ สบอ.		
1) ภาคเหนือ	48	19.30
2) ภาคกลาง	49	19.70
3) ภาคใต้	48	19.30
4) ภาคตะวันออก	21	8.40
5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	33.30

จากตาราง 2 มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 249 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 80.30 และเป็นเพศหญิง 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 เมื่อจำแนกตามอายุ จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 อายุระหว่าง 35 - 45 ปี มีจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.61 และอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.93 เมื่อจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีวุฒิปริญญาตรี คือ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 ผู้ที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมี 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.10 และมีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.40 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานระหว่าง 11 - 20 ปี มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.81 รองลงมา ปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 36.95 ที่เหลือปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.24 เมื่อจำแนกสถานที่ทำงานออกตามภาคภูมิศาสตร์ จะได้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ภาคเหนือ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ในภาคกลาง 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ในภาคใต้ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ในภาคตะวันออก 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30

เมื่อพิจารณาจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแต่ละแห่ง ซึ่งแยกเป็นข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนปรากฏรายละเอียดดังแสดงในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 จำนวนเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ตำแหน่ง/จำนวน	จำนวน คบอ.	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	249	100.00
1. ข้าราชการ		
1) 1 คน	106	42.60
2) 2 คน	87	34.90
3) 3 คน	44	17.70
4) 4 คน	9	3.60
5) 5 คน	3	1.20
2. ลูกจ้างประจำ		
1) ไม่มี	97	39.00
2) 1 คน	122	49.00
3) 3 คน	26	10.40
4) 4 คน	2	0.80
5) 5 คน	2	0.80
3. ครูอาสาฯ		
1) ไม่มี	2	0.80
2) 1 - 5 คน	218	87.60
3) 6 - 10 คน	18	7.20
4) 11 - 15 คน	10	4.00
5) 16 คนขึ้นไป	1	0.40

จากตาราง 3 เกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฯ สรุปได้ดังนี้คือ จำนวนข้าราชการมีตั้งแต่ 1 - 5 คน ศูนย์ฯที่มีข้าราชการ 1 คน มี 106 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.60 รองลงมาได้แก่ มีข้าราชการ 2 คน มี 87 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.90 มีข้าราชการ 3 คน มี 44 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.70 มีข้าราชการ 4 คน มี 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.60 และมีข้าราชการ 5 คน มี 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 จำนวนลูกจ้างประจำ พบว่า ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอที่ไม่มีลูกจ้างประจำ มีจำนวน 97 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.00 มีลูกจ้างประจำ 1 คน มี 122 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.00 ลูกจ้างประจำ 2 คน ไม่มี ลูกจ้างประจำ 3 คน มี 26 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.40 มีลูกจ้างประจำ 4 คน และ 5 คน มีอย่างละ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.80 เท่ากัน จำนวนครูอาสา พบว่า ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอที่มีครูอาสา จำนวน 1 - 5 คน มี 218 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.60 มีครูอาสา 6 - 10 คน มี 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.20 มีครูอาสา 11 - 15 คน มี 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.00 และมีครูอาสา 16 คนขึ้นไป มี 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.40

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอาเภอ จำนวน 249 คน ได้นำเสนออันรูปของค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งค่าเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ คือ 1.00 - 2.33 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ระหว่าง 2.34 - 3.66 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และระหว่าง 3.67 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงได้นำค่าเฉลี่ยเสนออันรูปแผนภูมิประกอบ ดังแสดงในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์
บริการการศึกษาของโรงเรียนอาเภอ

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
<u>ด้านนโยบายและการวางแผน</u>	3.63	0.57	③		
1. มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของ ศบอ. ไว้ชัดเจน	3.80	0.74	*		
2. มีการสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์	3.59	0.86	*		
3. มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์	3.41	0.84	*		
4. งานประชาสัมพันธ์ได้จัดไว้ในแผนปฏิบัติงานของ ศบอ.	3.81	0.80	*		
5. บุคลากรใน ศบอ. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและโครงการประชาสัมพันธ์	3.77	0.88	*		
6. มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์	3.76	0.73	*		
7. มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะสั้น	3.76	0.78	*		
8. มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะยาว	3.50	0.84	*		
9. มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานที่ทำไว้	3.69	0.74	*		
10. ศูนย์ฯ จังหวัดฯ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานประชาสัมพันธ์	3.19	0.96	*		

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
<u>ด้านบุคลากร</u>	2.73	0.69			
11. บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ	2.32	0.95			
12. บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์	2.85	0.93			
13. มีบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง	2.21	1.06			
14. บุคลากรใน ศบอ. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการทำงานประชาสัมพันธ์	3.10	0.85			
15. ในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้น	3.27	0.87			
16. มีการอบรมหรือพัฒนาบุคลากรในด้านการประชาสัมพันธ์	2.39	1.03			
17. บุคลากรของ ศบอ. มีความรับผิดชอบต่องานประชาสัมพันธ์	3.19	0.87			
18. ศูนย์ฯ ใจหวัดให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์	2.54	1.06			

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
<u>ด้านงบประมาณ</u>	2.59	0.72			
19. มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง	2.25	0.97			
20. มีการจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ	2.25	0.90			
21. มีการจัดทำแผนหรือโครงการล่วงหน้าเพื่อเสนอขอของบประมาณการประชาสัมพันธ์	2.92	0.92			
22. ศูนย์ฯ จังหวัดฯ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์	2.33	0.94			
23. มีการจัดทำแผนใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า	2.69	0.96			
24. มีความสะดวกในการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์	2.74	0.94			
25. มีการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนปฏิบัติที่วางไว้	2.84	0.86			
26. มีการจัดหาเงินโดยวิธีอื่นเพื่อนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์	2.70	1.02			

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
<u>ด้านกิจกรรม</u>	3.09	0.59			
27. มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างบุคลากร	3.23	0.83			
28. มีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในอำเภอเพื่อจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	3.57	0.86			
29. บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือต่อการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	3.56	0.80			
30. องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	3.48	0.81			
31. มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอบรมโรงเรียนไปถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับอำเภอได้อย่างครอบคลุม	3.51	0.82			
32. มีการใช้เครื่องมือและสื่อที่เหมาะสมและทันสมัยในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	2.86	0.88			
33. มีเครื่องมือและสื่อเพียงพอในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	2.53	0.90			

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
34. มีบุคลากรใน ศบอ. มีความสามารถผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์	2.63	0.88			
35. มีความพร้อมด้านสถานที่สำหรับผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์	2.39	0.92			
36. ได้มีการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ เช่น แผ่นพับ แผ่นปลิว โบสเตอร์ ในการเผยแพร่กิจกรรมประชาสัมพันธ์	3.42	0.90			
37. มีระบบการจัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	2.81	0.84			
<u>ด้านการประเมินผล</u>	2.85	0.75			
38. มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์	2.50	0.91			
39. มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์	2.62	0.97			
40. บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือในการติดตามผลงานประชาสัมพันธ์	3.01	0.89			

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
41. มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์	2.98	0.92			
42. มีการติดตามผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์จากประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.01	0.88			
43. มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เป็นระยะต่อศูนย์ฯ จังหวัด	2.84	0.96			
44. มีการจัดทำรายงานผลงานการประชาสัมพันธ์ประจำปี	2.77	0.96			
45. มีการนำผลการประเมินผลงานไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจทำแผนประชาสัมพันธ์ครั้งต่อไป	2.99	0.92			
เฉลี่ยทุกด้าน	3.01	0.55			

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการ
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ดังแสดงในตาราง 4 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
รวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.01 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ เป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.85 ถึง 3.63 คือ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่ง
เรียงลำดับได้ดังนี้

- 1) ด้านนโยบายและการวางแผน ($\bar{X} = 3.63$)
- 2) ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.09$)
- 3) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.85$)
- 4) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.73$)
- 5) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.59$)

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สรุปได้ดังนี้

3.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 6 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้

- 1) งานประชาสัมพันธ์ได้จัดไว้ในแผนปฏิบัติงานของ ศบอ. ($\bar{X} = 3.81$)
- 2) มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของ ศบอ. ไว้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.80$)
- 3) บุคลากรใน ศบอ. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและโครงการประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 3.77$)
- 4) มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.76$)
- 5) มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะสั้น ($\bar{X} = 3.76$)
- 6) มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนที่ทำไว้ ($\bar{X} = 3.69$)

3.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง มี 34 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้

- 1) มีการสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.59$)
- 2) มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในอำเภอ เพื่อจัด
กิจกรรมประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.57$)
- 3) บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือต่อการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 3.56$)

- 4) มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของโรงเรียนไปถึงกลุ่มเป้าหมาย
ในระดับอำเภอได้อย่างครอบคลุม ($\bar{X} = 3.51$)
- 5) มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะยาว ($\bar{X} = 3.50$)
- 6) องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการจัด
กิจกรรมประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.48$)
- 7) ได้มีการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ เช่น แผ่นพับ แผ่นปลิว โบสเตอร์
ในการเผยแพร่กิจกรรมประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.42$)
- 8) มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.41$)
- 9) ในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 3.27$)
- 10) มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างบุคลากร
($\bar{X}=3.23$)
- 11) ศูนย์ฯ จังหวัดฯให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.19$)
- 12) บุคลากรของ ศบอ. มีความรับผิดชอบต่องานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.19$)
- 13) บุคลากรใน ศบอ. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 3.10$)
- 14) บุคลากรใน ศบอ. ให้ความสำคัญในการติดตามผลงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.01$)
- 15) มีการติดตามผลการดำเนินงานจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
($\bar{X} = 3.01$)
- 16) มีการนำผลการประเมินผลงานไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจทำแผนประชาสัมพันธ์
ครั้งต่อไป ($\bar{X} = 2.99$)
- 17) มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลงาน
ประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.98$)
- 18) มีการจัดทำแผนหรือโครงการล่วงหน้าเพื่อเสนอขอขงบประมาณการประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 2.92$)
- 19) มีการใช้เครื่องมือและสื่อที่เหมาะสมและทันสมัยในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 2.86$)

- 20) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.85$)
- 21) มีการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนปฏิบัติ
ที่วางไว้ ($\bar{X} = 2.84$)
- 21) มีการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนปฏิบัติที่
วางไว้ ($\bar{X} = 2.84$)
- 22) มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เป็นระยะต่อศูนย์ฯ จังหวัด ($\bar{X} = 2.84$)
- 23) มีระบบการจัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 2.81$)
- 24) มีการจัดทำรายงานผลงานประชาสัมพันธ์ประจำปี ($\bar{X} = 2.77$)
- 25) มีความสะดวกในการจ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.74$)
- 26) มีการจัดหาเงินโดยวิธีอื่นเพื่อนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.70$)
- 27) มีการจัดทำแผนใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า ($\bar{X} = 2.69$)
- 28) บุคลากรใน ศบอ. มีความสามารถผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.63$)
- 29) มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 2.62$)
- 30) ศูนย์ฯ จังหวัดให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์
($\bar{X} = 2.54$)
- 31) มีเครื่องมือและสื่อเพียงพอในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.53$)
- 32) มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.50$)
- 33) มีการอบรมหรือพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.39$)
- 34) มีความพร้อมด้านสถานที่สำหรับผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.39$)
- 3.3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย มี 5 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้
- 1) ศูนย์ฯ จังหวัดให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.33$)
 - 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.32$)
 - 3) มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.25$)
 - 4) มีการจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.25$)
 - 5) บุคลากรมีความรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.21$)

ตอนที่ 3 : เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาคภูมิศาสตร์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยนี้ ได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกตามภาคภูมิศาสตร์ เป็น 5 ภาคคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One - Way Analysis of Variance หรือ F - test) ผลการเปรียบเทียบ แสดงในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม โดยถือภาคภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์

ด้าน / ภาคภูมิศาสตร์	ค่าสถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S	
1. <u>ด้านนโยบายและการวางแผน</u>				
ภาคเหนือ	48	3.56	0.62	0.34
ภาคกลาง	49	3.64	0.53	
ภาคใต้	48	3.59	0.57	
ภาคตะวันออก	21	3.66	0.55	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	3.66	0.57	
2. <u>ด้านบุคลากร</u>				
ภาคเหนือ	48	2.75	0.84	0.57
ภาคกลาง	49	2.75	0.74	
ภาคใต้	48	2.68	0.70	
ภาคตะวันออก	21	2.55	0.55	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	2.79	0.58	

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน / ภาควิชา	ค่าสถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S	
3. <u>ด้านงบประมาณ</u>				
ภาคเหนือ	48	2.60	0.79	0.34
ภาคกลาง	49	2.59	0.73	
ภาคใต้	48	2.55	0.68	
ภาคตะวันออก	21	2.75	0.68	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	2.55	0.69	
4. <u>ด้านกิจกรรม</u>				
ภาคเหนือ	48	3.02	0.64	1.06
ภาคกลาง	49	3.24	0.60	
ภาคใต้	48	3.07	0.60	
ภาคตะวันออก	21	3.08	0.53	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	3.04	0.56	
5. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
ภาคเหนือ	48	2.73	0.85	0.74
ภาคกลาง	49	2.95	0.77	
ภาคใต้	48	2.93	0.68	
ภาคตะวันออก	21	2.83	0.66	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	2.79	0.71	

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน / ภาควิชา	ค่าสถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S	
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
ภาคเหนือ	48	2.96	0.64	0.55
ภาคกลาง	49	3.07	0.56	
ภาคใต้	48	3.00	0.54	
ภาคตะวันออก	21	3.01	0.50	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83	3.00	0.51	

ผลการเปรียบเทียบในตาราง 5 พบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 4 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากแบบสอบถามปลายเปิดได้แยกนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

รายละเอียดของทั้ง 2 ตอนข้างต้น มีดังต่อไปนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้แยกออกเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้านในแต่ละด้านได้จัดเสนอเรียงลำดับตามจำนวนความถี่ของคำตอบ ดังรายละเอียดในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. <u>ด้านนโยบายและการวางแผน</u>	85	100.00
1) ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน	24	25.24
2) ไม่ได้กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ใน แผนปฏิบัติการ	17	20.00
3) ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ ที่วางไว้	12	14.12
4) ขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงาน ประชาสัมพันธ์	10	11.76
5) ขาดความร่วมมือและความสนใจจากศูนย์ฯ จังหวัดในการวางแผน	6	7.08
6) ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายใน ศบอ. ในการวางแผน	5	5.88
7) ขาดการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ในระยะยาว	4	4.71
8) การสำรวจข้อมูลในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	3	3.53
9) ผู้บริหารของศูนย์ฯ จังหวัด ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การวางแผนงานประชาสัมพันธ์น้อย	2	2.35
10) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการ วางแผนงานโดยตรง	1	1.18
11) นโยบายและแผนงานประชาสัมพันธ์ไม่สอดคล้องกับ การปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ เนื่องจากนโยบายมากเกินไป	1	1.18

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
2. <u>ด้านบุคลากร</u>	205	100.00
1) บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน	89	43.31
2) ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์	45	21.95
3) ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง	33	16.10
4) บุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่อง การประชาสัมพันธ์	24	11.71
5) ขาดประสบการณ์ในการประชาสัมพันธ์	9	4.39
6) ขาดแรงจูงใจในการทำงานประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนจากศูนย์ฯ จังหวัด	3	1.46
7) ขาดบุคลากรที่มีความกระตือรือร้น	1	0.49
8) บุคลากรใน ศบอ. ไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์	1	0.49
3. <u>ด้านงบประมาณ</u>	137	100.00
1) งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์	64	46.72
2) ศบอ. ไม่ได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณเพื่อ การประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ	56	40.88
3) ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณการประชาสัมพันธ์ จากศูนย์ฯ จังหวัด	7	5.11
4) ขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินงาน จากศูนย์ฯ จังหวัดไม่สะดวกและล่าช้า	3	2.19
5) ขาดการวางแผนและโครงการเพื่อเสนอของบประมาณ ประชาสัมพันธ์จากศูนย์ฯ จังหวัด	3	2.19

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
6) ขาดงบประมาณสำหรับการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ใน การประชาสัมพันธ์	2	1.46
7) ขาดการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์	1	0.73
8) ผู้บริหารศูนย์ฯ จังหวัด ไม่ให้ความสำคัญด้านงบประมาณ ในการประชาสัมพันธ์	1	0.73
4. ด้านกิจกรรม	100	100.00
1) วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ	34	34.00
2) ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสม กับสภาพปัจจุบัน	15	15.00
3) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ สำหรับการประชาสัมพันธ์	12	12.00
4) บุคลากรใน ศบอ. ขาดความรู้ความสามารถในการจัด กิจกรรมประชาสัมพันธ์	6	6.00
5) การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์บางครั้งไม่ครอบคลุมกลุ่ม เป้าหมาย	6	6.00
6) ขาดการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	5	5.00
7) ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตสื่อ	3	3.00
8) เครือข่ายภาครัฐไม่ให้ความสนใจในการจัดกิจกรรม	3	3.00
9) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรของศูนย์ฯ จังหวัดในการจัดทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์	3	3.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
10) ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่และหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร	3	3.00
11) การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยผ่านผู้นำชุมชนบางครั้ง ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจงานประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ข้อมูล ผิดพลาด	2	2.00
12) กิจกรรมของ ศบอ. มีหลากหลาย แต่บุคลากรที่ รับผิดชอบมีจำกัด	2	2.00
13) ขาดบุคลากรที่มาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	2	2.00
14) อาคารสถานที่ในการผลิตสื่อไม่เหมาะสม	2	2.00
15) ขาดยานพาหนะและหน่วยโสตฯ เคลื่อนที่	1	1.00
16) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในการจัด กิจกรรมประชาสัมพันธ์น้อย	1	1.00
5. <u>ด้านการประเมินผล</u>	95	100.00
1) ไม่มีการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์	19	20.00
2) ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง	19	20.00
3) ขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล	15	15.79
4) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล	14	17.74
5) ขาดการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง	8	8.42
6) ขาดงบประมาณในการติดตามประเมินผล	6	6.32
7) ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล	5	5.26

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
8) ขาดยานพาหนะในการติดตามผลงานประชาสัมพันธ์	4	4.21
9) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากศูนย์ฯ จังหวัดในเรื่องข้อมูลและการดำเนินงานติดตามประเมินผลเท่าที่ควร	2	2.11
10) ไม่สามารถติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง	2	2.11
11) การติดตามผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในพื้นที่บางแห่งไม่สะดวกเท่าที่ควร	1	1.05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่นำเสนอในตาราง 6 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายและการวางแผน ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ไม่ได้กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ และขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
2. ด้านบุคลากร ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง และบุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์
3. ด้านงบประมาณ ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ และสบอ. ไม่ได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณประชาสัมพันธ์จากศูนย์ฯ จังหวัด
4. ด้านกิจกรรม ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์

5. ด้านการประเมินผล ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการติดตามและประเมินผลการ
 ประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง ขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล
 และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการ
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้นำเสนอในตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
 อำเภอ

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. <u>ด้านนโยบายและการวางแผน</u>	50	100.00
1) ควรกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน	22	44.00
2) ควรจัดทำมีการประชุมชี้แจง หรืออบรมเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง	7	14.00
3) ควรมีคู่มือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้แก่ คบอ. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร	4	8.00
4) กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด ควรให้ ความสำคัญของการวางแผนงานประชาสัมพันธ์	4	8.00

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
5) ควรให้ศูนย์ฯ จังหวัด กับ ศบอ. มีส่วนร่วมใน การวางแผนงานประชาสัมพันธ์	3	6.00
6) ศูนย์ฯ จังหวัด ควรให้ความสนใจและกำหนดขั้นตอน การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน	3	6.00
7) ควรมีการศึกษากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน	2	4.00
8) ควรกำหนดนโยบายและการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกันทั้งระดับกรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด	2	4.00
9) ควรมีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า	1	2.00
10) ควรมีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ในระยะยาว	1	2.00
11) ศูนย์ฯ จังหวัด ควรเป็นแม่ข่ายในการประชาสัมพันธ์	1	2.00
2. <u>ด้านบุคลากร</u>	145	100.00
1) ควรจัดสรรบุคลากรเพิ่มเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย	60	41.38
2) ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์	60	41.38
3) ควรจัดให้มีการบุคลากรที่ทบทวนที่การประชาสัมพันธ์ โดยตรง	11	7.59
4) ควรจัดให้มีการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเรื่อง การประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ	10	6.90

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
5) ควรจัดทำคู่มืออาสาฯ ครบทุกตำบลเพื่อประสานงาน งานประชาสัมพันธ์ได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย	2	1.38
6) ควรสร้างระบบเครือข่าย โดยการนำบุคลากร ที่เป็นครูประจำกลุ่มนักศึกษาทางไกลมาช่วยงาน ประชาสัมพันธ์ให้ ศบอ.	1	0.69
7) กรมฯ ควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการผลิตสื่อให้กับ ศบอ.	1	0.69
3. <u>ด้านงบประมาณ</u>	110	100.00
1) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะ	44	40.00
2) ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	29	26.36
3) ควรจัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น	18	16.36
4) ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์	7	6.36
5) กรมฯ ควรจัดสรรงบประมาณให้ ศบอ. ตามจำนวน ที่เสนอไว้ในแผนปฏิบัติการ	4	3.64
6) กรมฯ ควรดำเนินการชี้แจงให้ศูนย์ฯ จังหวัด แจ้งยอดการจัดสรรงบประมาณการประชาสัมพันธ์ให้ ศบอ. ทราบเป็นที่ชัดเจน	4	3.64
7) การเบิกจ่ายเงินงบประมาณประชาสัมพันธ์จากศูนย์ฯ จังหวัด ควรรวดเร็ว	4	3.64

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
4. ด้านกิจกรรม	74	100.00
1) ศูนย์ฯ จังหวัด ควรสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ อย่างเพียงพอ	20	3.00
2) กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด ควร สนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ.	10	13.51
3) ควรมีการประสานงานกับองค์กรอื่นทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมประชาสัมพันธ์	9	12.61
4) ศูนย์ฯ จังหวัด ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับ ศบอ.	6	8.11
5) ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน การผลิตสื่อโดยเฉพาะ	4	5.41
6) ควรให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและประชาชนกลุ่ม เป้าหมายได้มีโอกาสร่วมพบปะสังสรรค์เพื่อทำ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมของ ศบอ.	4	5.41
7) ควรจัดให้กิจกรรมประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ	4	5.41
8) ควรสนับสนุนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและทันต่อ เหตุการณ์	4	5.41
9) กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค ควรจัดสื่อให้มีความสนใจและ เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2	2.70
10) ควรมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	2	2.70
11) ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน การผลิตสื่อมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ศบอ.	2	2.70

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
12) ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อบุคคลด้วย จะได้ผลดี เช่น จัดกิจกรรมโดยผ่านกลุ่มนักศึกษา ทางไกล และนักศึกษาวิชาชีพ	2	2.70
13) ควรมีการแก้กฎหมายระเบียบให้สอดคล้องและ สามารถบริการแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้	2	2.70
14) ควรผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับ กิจกรรมของ ศบอ.	1	1.35
15) ควรจัดทำมี्यानพาหนะ เพื่อจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	1	1.35
16) กรมฯ ควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ในส่วนกลาง ให้แก่ ศบอ. ด้วย	1	1.35
5. <u>ด้านการประเมินผล</u>	40	100.00
1) ควรจัดทำมีบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการประเมินผล มาทำหน้าที่ด้านการ ประเมินผลโดยเฉพาะ	10	25.00
2) ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ จังหวัดได้มี ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานประชาสัมพันธ์	8	20.00
3) ควรมีคู่มือการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ให้ ศบอ.	8	20.00
4) ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรในด้าน การประเมินผล	8	20.00
5) กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด ควรสนับสนุน เครื่องมือสำหรับการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรม	6	15.00

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ ที่นำเสนอในตาราง 7 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายและการวางแผน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรกำหนดนโยบายและ
แผนการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับการกำหนด
นโยบายและการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง

2. ด้านบุคลากร ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรจัดสรรบุคลากรเพิ่มเพื่อปฏิบัติงาน
ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการ
ประชาสัมพันธ์ ควรจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์โดยตรง และควรจัดให้มีบุคลากร
ที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ

3. ด้านงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรจัดสรรด้านงบประมาณการ
ประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และควรจัดสรรงบประมาณการ
ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

4. ด้านกิจกรรม ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์
อย่างเพียงพอ กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ.

5. ด้านการประเมินผล ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถด้านการประเมินผลมาทำหน้าที่ประเมินผลโดยเฉพาะ และควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่
จากศูนย์ฯ จังหวัดได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานประชาสัมพันธ์ได้ถูกกำหนดไว้ในโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ โดยขึ้นอยู่กับสายงานฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา แต่ยังไม่มีการกำหนด บทบาทหน้าที่ไว้ชัดเจน การดำเนินงานประชาสัมพันธ์จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะมอบหมาย ให้บุคลากรภายในศูนย์เป็นผู้รับผิดชอบ เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็น สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ยังขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังมีปัญหาด้านบุคลากรที่มีจำกัด ดังนั้น การประชาสัมพันธ์เพื่อประสานงานและขอความร่วมมือกับบุคลากร และองค์การในท้องถิ่นและเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ ภารกิจ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจึงเป็นเรื่องจำเป็น งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาสภาพ ของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา งานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอทั่วประเทศ ใน 5 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ออกเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ เกี่ยวกับ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ ตามที่ได้ปฏิบัติจริงในสภาพปัจจุบัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอทั่วประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ในปีงบประมาณ 2537 มีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งสิ้น 789 ศูนย์ จึงมีหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งสิ้น 789 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เลือกมาจากประชากรข้างต้น ด้วยการสุ่มแบบมีระบบจากบัญชีรายชื่อหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกจังหวัดในแต่ละภาคได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. นโยบายและการวางแผน ได้แก่ การประชุมบุคลากรในการกำหนดนโยบายและแผน การสำรวจและการจัดหาข้อมูล การรวบรวมและการจัดระบบข้อมูล การคัดเลือกและการกำหนด แผนงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุกิจกรรม การกำหนดระยะเวลาและรายละเอียดที่เหมาะสม

2. บุคลากร ได้แก่ การเลือกสรรบุคคลที่ปฏิบัติงานให้เหมาะสม การพัฒนาบุคลากรในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และการจัดการให้บุคลากรที่มีอยู่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. งบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรเงินและการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ รวมถึงวิธีการจัดหาหรือได้มา และขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์

4. กิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การคัดเลือกหรือสรรหาสื่อ การจัดหารูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ การประสานงานในการจัดกิจกรรมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนดไว้

5. การประเมินผล ได้แก่ วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินคุณค่าของการประชาสัมพันธ์

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่นำมาตรวจสอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ภาคภูมิศาสตร์ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอาเภอ มาเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ โดยแบ่งเป็น 5 ภาคคือ

- 1) ภาคเหนือ
- 2) ภาคกลาง
- 3) ภาคใต้
- 4) ภาคตะวันออก
- 5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอาเภอ แบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้

- 1) นโยบายและการวางแผน
- 2) บุคลากร

- 3) งบประมาณ
- 4) กิจกรรม
- 5) การประเมินผล

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานที่ทำการตรวจสอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านนโยบายและการวางแผน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
4. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรม ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
5. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านการประเมินผล ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
6. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง 5 ด้าน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

มี 5 ระดับ ข้อคำถามครอบคลุมสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ 5 ด้านคือ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล มีข้อคำถามทั้งหมด 45 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถามไปแจกให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในวันประชุมสัมมนาหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ชาเตอร์ จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี ในวันที่ 13 กันยายน 2538 โดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เมื่อจัดส่งไปแล้วหนึ่งเดือน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 190 ฉบับ ส่วนที่ขาดไปได้ติดตามโดยทางหนังสือทางถามพร้อมจัดส่งแบบสอบถามไปให้หมดทางไปรษณีย์โดยสอจดช่อง บิดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย รอจนถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.96 ของจำนวนแบบสอบถามที่แจกไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำถามเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน และทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ F-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 คืออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้คือ ด้านนโยบายและการวางแผน ($\bar{X} = 3.63$) ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.85$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.73$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.59$)

2. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{X} = 3.67 - 5.00$) มี 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.34 - 3.66$) มี 34 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.00 - 2.33$) มี 5 ข้อ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 6 ข้อ มีดังนี้

- 1) งานประชาสัมพันธ์ได้จัดไว้ในแผนปฏิบัติงานของ ศบอ. ($\bar{X} = 3.81$)
- 2) มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของ ศบอ. ไว้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.80$)
- 3) บุคลากรใน ศบอ. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและโครงการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.77$)
- 4) มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.76$)
- 5) มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะสั้น ($\bar{X} = 3.76$)
- 6) มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานที่ทำไว้ ($\bar{X} = 3.69$)

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย มี 5 ข้อ ดังนี้

- 1) ศูนย์ฯ จังหวัดฯให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.33$)
- 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.32$)
- 3) มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.25$)
- 4) มีการจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.25$)
- 5) มีบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.21$)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างออกตามภาคภูมิศาสตร์ 5 ภาคคือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่า พบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทั้งการเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษา
ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

- 1) ด้านนโยบายและการวางแผน ได้แก่ ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
ที่ชัดเจน ไม่ได้กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงาน
ประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ และขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- 2) ด้านบุคลากร ได้แก่ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรที่มี
ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง และบุคลากร
ที่มีอยู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์
- 3) ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์
และ งบอ. ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณการประชาสัมพันธ์เพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ
- 4) ด้านกิจกรรม ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไม่
เพียงพอ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และขาดบุคลากร
ที่มีความสามารถในการผลิตสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์
- 5) ด้านการประเมินผล ได้แก่ ไม่มีการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์
ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง ขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล และขาดบุคลากร
ที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษา
โรงเรียนอำเภอ

- 1) ด้านนโยบายและการวางแผน ได้แก่ ควรกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงาน
ประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและจัดทำ
แผนการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง
- 2) ด้านบุคลากร ได้แก่ ควรจัดสรรบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์
ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ และ
ควรจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์โดยตรง
- 3) ด้านงบประมาณ ได้แก่ ควรจัดสรรด้านงบประมาณให้เพียงพอ และควรจัดสรร
งบประมาณประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

4) ด้านกิจกรรม ได้แก่ ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ
กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ.

5) ด้านการประเมินผล ได้แก่ ควรจัดทำมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน
การประเมินผลโดยเฉพาะ และควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ จังหวัดได้มีส่วนร่วมในการ
ติดตามประเมินผลงานประชาสัมพันธ์

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่ชวนมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล อาจกล่าวได้ว่า การที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพการดำเนินงานมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออยู่ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญด้านนโยบายและการวางแผนเป็นอันดับแรกอยู่แล้ว เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการบริหารสำคัญเป็นลำดับแรกๆ ที่ผู้บริหารจะต้องใช้ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น เมื่อศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว จึงต้องมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การปฏิบัติการขององค์กรต้องสอดคล้องกับหน่วยเหนือ และเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทั้งนี้การจัดทำแผนปฏิบัติการจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้แนแผนปฏิบัติการด้วย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ให้ความสำคัญสอดคล้อง

ต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 23) เพราะโดยสภาพแล้วศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะต้องดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของการประชาสัมพันธ์ที่มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี เพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคลากรภายในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและประชาชนทั่วไป รวมทั้งองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบรรลุวัตถุประสงค์

สำหรับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้านนั้น ที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์อยู่ระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยลงมาได้แก่ ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.09$) อาจเป็นเพราะว่า เมื่อดำเนินงานด้านนโยบายและการวางแผนแล้ว จะมีการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ควบคู่กันไป เพราะกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มีหลากหลาย ดังนั้นการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือดำเนินการ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้นำเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ กษมา วรวรรณ ๓ ยุธยา (2531 : 67) ที่ว่างานการศึกษานอกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในหน่วยงานเดียวกันและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถบริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านการประเมินผล ที่อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เป็นลักษณะแบบปรายหว่านไปยังกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ จึงเป็นการยากที่จะประเมินผลย้อนกลับ การที่จะประเมินว่าได้รับผลมากน้อยเพียงใด ก็ดูจากผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่าง ๆ ว่ามีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ส่วนการประเมินผลจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์โดยตรงนั้น ทำได้น้อย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกโรงเรียนมีความหลากหลายและกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งควบคุมค่อนข้างยาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ จาระไน แกลโกศล (2527 : 76) กล่าวว่า งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่สามารถประเมินผลได้ แต่อาจจะประเมินได้ยากกว่างานอื่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ด้านการ

ประเมินผล ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอ พบว่า ไม่มีการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง ขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า การประเมินผลที่ใช้ดำเนินการมากคือ บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือในการติดตามผลงานประชาสัมพันธ์ และมีการติดตามผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์จากประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก เมื่อมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้บริหารจะต้องมอบหมายให้บุคลากรในหน่วยงานติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อต้องการทราบว่า กิจกรรมที่จัดไปนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับนาริรัตน์ รักวิจิตรกุล (2531 : 86) ที่กล่าวว่า นักการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องประเมินผลการประชาสัมพันธ์เป็นระยะ ๆ และจะต้องมีการพัฒนาทักษะการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ไม่เพียงแค่ผลสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่เป็นขยายกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ในสังคมอีกด้วย

สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากร พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอาเภอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับรองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอยังเป็นหน่วยงานที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ.2536 บุคลากรที่ปฏิบัติงานยังมีจำนวนไม่เพียงพอ และยังไม่สอดคล้องตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอบางแห่งมีบุคลากรปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพียง 1 - 3 คนเท่านั้น ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ต้องรับผิดชอบงานในหลายหน้าที่มากเกินไป ทำให้การปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้มองเห็นว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอมีสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรค่อนข้างต่ำลงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอที่ได้จากการสำรวจในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นไปในแนวเดียวกันกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538 : 54) ที่ได้พบสภาพปัญหาผลจากการนิเทศการศึกษานอกโรงเรียนว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอมีปัญหา 2 ประเภท คือ ปัญหาด้านคุณภาพ และปัญหาด้านบริหาร ที่ขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณ บัวเพื่อน (2532) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของงานประชาสัมพันธ์คือ ปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ

ในด้านงบประมาณ ที่พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้ทำงานเป็นปกติและตลอดเวลา การใช้งบประมาณบางแห่งไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะตามโครงการ มักจะใช้งบประมาณแอบแฝงอยู่ในโครงการอื่น จึงทำให้มองเห็นว่า งบประมาณประชาสัมพันธ์มีน้อยและไม่เพียงพอ และอีกประการหนึ่ง การประชาสัมพันธ์ปัจจุบันไม่ได้มุ่งเน้นให้บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ได้อาศัยเครือข่ายที่เป็นบุคคล และสื่อมวลชน ซึ่งมีสื่อต่าง ๆ ช่วยในการประชาสัมพันธ์ สามารถทำให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างกว้างขวาง แต่สามารถใช้งบประมาณจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณ บัวเพื่อน (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวางแผนการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานธุรกิจกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติชัย วงษาดี (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ที่มีความถี่มากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ รวมทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุมารณ์ มโนวิกรมย์ (2537) ได้ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนาคาคใต้ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในเรื่องขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมมาให้แก่บุคลากร

สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูง อยู่ 6 ข้อคือ (1) งานประชาสัมพันธ์ได้จัดไว้ในแผนปฏิบัติงานของ คบอ. ($\bar{X} = 3.81$) (2) มีการกำหนดนโยบายของ คบอ. ไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.30$) (3) บุคลากรใน คบอ. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและโครงการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.76$) (4) มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.76$) (5) มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะสั้น ($\bar{X} = 3.76$) และ (6) มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานที่ทําไว้ ($\bar{X} = 3.69$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ได้มอบหมายเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้ศูนย์บริการการศึกษา
 นอกโรงเรียนอำเภอได้ถือป็นนโยบายในการจัดการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนกลุ่ม
 เป้าหมาย โดยการประชาสัมพันธ์ให้ผ่านทางสื่อมวลชนทุกประเภท ให้ส่วนนโยบายของศูนย์บริการ
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสอดคล้องกับนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงต้องมีการ
 กำหนดงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ เมื่อกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ไว้แล้ว การนำ
 ไปสู่การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ
 ในการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มปริมาณกลุ่มเป้าหมายให้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น ในด้าน
 เทคนิควิธีการประชาสัมพันธ์ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใช้อยู่ จึงคำนึงถึงกลุ่ม
 เป้าหมายที่เข้ามาเรียนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหลัก ที่การประชาสัมพันธ์
 เน้นไปทางกลุ่มเป้าหมายแรก คือ กลุ่มเป้าหมายที่นักศึกษาเข้ามาเรียนสายสามัญและสายอาชีพ
 และผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนตามอัตราเสีย กิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
 อำเภอที่มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ระยะสั้นค่อนข้างสูง เนื่องจากกิจกรรมศูนย์บริการการศึกษานอก
 โรงเรียนอำเภอมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมอยู่บ่อย ๆ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของ
 ประชาชนให้ทันกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน กิจกรรมจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ๆ จึงต้อง
 ใช้การประชาสัมพันธ์ในระยะสั้นค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจต้องใช้งบประมาณ
 และในข้อที่เห็นที่มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานที่ทำไว้นั้นโดยภาพรวมกิจกรรม
 ประชาสัมพันธ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกกิจกรรมจะ
 สอดคล้องกับแผนงานโดยรวมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออยู่แล้ว เพราะกิจกรรม
 การศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ ต้องใช้การประชาสัมพันธ์เกือบทุกกิจกรรมตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ
 แต่ก็เป็นไปในแนวทางที่จะให้ประชาชนเข้ามารับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน ตามแผนงาน
 และโครงการประจำปีทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ รุ่ง แก้วแดง (2539 : 30) ว่า
 สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะทำให้งานประชาสัมพันธ์ประสบความสำเร็จก็คือ ผู้บริหารจะต้องเห็นความ
 สำคัญและ เข้ามาช่วยกันวางแผนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการรุกเข้าไปในพื้นที่ เพื่อถึงประชาชน
 ออกมารับการศึกษาให้มากที่สุด

ส่วนสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ 5 ข้อคือ (1) ศูนย์ฯ จังหวัดให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.33$) (2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.32$) (3) มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.25$) (4) มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.25$) และ (5) มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.21$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นกิจกรรมหนึ่งของสถานศึกษาที่อยู่ในแผนงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแผนงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนจะครอบคลุมหลายกิจกรรม เช่น การบริหารสำนักงาน บริหารกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผล และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น งบประมาณที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสรรให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จึงเป็นงบประมาณรวมในด้านการบริหารงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งในการบริหาร ซึ่งหัวหน้าสถานศึกษาจะต้องวางแผนและโครงการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งโดยภาพรวมงานประชาสัมพันธ์จะแทรกอยู่ในงานอื่น ๆ เกือบทุกงานและบางครั้งก็ใช้งบประมาณของงานอื่น ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ด้วย จึงทำให้มองว่างานประชาสัมพันธ์มีงบประมาณน้อย

ส่วนบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรงนั้น โดยทั่วไปเกือบทุกศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะไม่มีบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรงอยู่แล้ว เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่จะมีบุคลากรจำกัด เฉลี่ยมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานประจำของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอละ 1 - 3 คน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ต้องปฏิบัติงานเกือบทุกงานในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งงานประชาสัมพันธ์ด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้มีบุคลากรน้อย และงบประมาณน้อย ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอก็ได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และมีบุคลากรรับผิดชอบในกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โดยถือว่างานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องทำทุกหน่วยงานและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณ บัวเผื่อน (2532) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการประชาสัมพันธ์สถานภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานธุรกิจงานกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคงานประชาสัมพันธ์ คือ ปัญหา

ขาดแคลนบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตทางงบประมาณไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัชนี้ สมบูรณ์ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบงานหลายด้านมากเกินไป งบประมาณมีไม่เพียงพอ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาคภูมิศาสตร์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ออกตามภาคภูมิศาสตร์ 5 ภาค คือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และขึ้นตรงต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะต้องรับนโยบายการปฏิบัติงานจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันตามที่ได้รับมอบหมาย และงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานเชิงรุก ที่ต้องบริการแก่กลุ่มเป้าหมายหลากหลายในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ จึงต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญอยากเข้ามาใช้บริการในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน นอกจากนั้นงานการศึกษานอกโรงเรียนยังต้องอาศัยเครือข่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เข้ามาร่วมมือและช่วยเหลือในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารทุกคนให้ความสำคัญและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ดังคำกล่าวของ รุ่ง แก้วแดง (2539 : 30) ว่า สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะทำให้งานประชาสัมพันธ์ประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมกันวางแผน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ให้การรุกเข้าไปในพื้นที่ เพื่อเข้าถึงประชาชนนอกมารับการศึกษาให้มากที่สุด และอาจกล่าวได้ว่า โดยทั่วไปแล้วผู้รับประชาสัมพันธ์ จะได้รับผลจากการประชาสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ เพราะการประชาสัมพันธ์ที่ได้กล่าวถึงทุกหมู่เหล่า แสดงว่าการประชาสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกันและโดยทั่วไปการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ มักจะใช้วิธีการที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่แตกต่างกันบ้างในด้านของการใช้สื่อบางส่วนเท่านั้น และวิธีการนำเสนออาจจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น

ในแต่ละภาค ไม่ว่าจะเป็นศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่สามารถเข้าใจเหมือนกัน จึงไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล ซึ่งน่าจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนมากที่สุด คือ ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ไม่ได้กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ และไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ถึงร้อยละ 42.60 ที่มีหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพียงคนเดียวเป็นข้าราชการ ร้อยละ 39.00 ยังไม่มีลูกจ้างประจำ ร้อยละ 49.00 มีลูกจ้างประจำเพียงคนเดียว และร้อยละ 87.60 มีครูอาสาฯ เพียง 1 - 5 คน รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมโรงเรียนในทุกรูปแบบแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ จึงมีการรับผิดชอบกว้างขวางทั้งด้านพื้นที่ และประชาชนผู้รับบริการทั่วทั้งอำเภอ จึงเป็นผลให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต้องทำหน้าที่ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการพร้อม ๆ กันไปด้วย ดังนั้น แม้ว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แต่ข้อจำกัดข้างต้นจะส่งผลให้การวางแผนงานประชาสัมพันธ์ขาดความชัดเจน รวมทั้งทำให้ขาดการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ และทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ด้วย

3.2 ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากร หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรมากที่สุด

บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง และบุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ได้เพียง 2 ปีเท่านั้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานยังมีจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ได้จากการสำรวจในการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปในแนวเดียวกันกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538 : 54) ที่ได้พบสภาพปัญหา ผลจากการนิเทศการศึกษานอกโรงเรียนว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหา 2 ประเภท คือ ปัญหาด้านคุณภาพ และปัญหาด้านบริหารที่ขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณ บัวผื่อน (2532) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของงานประชาสัมพันธ์ คือ ปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางด้านประชาสัมพันธ์ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สกิตต์ วงชาดี (2535) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนาคะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาในการจัดการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสริมพงศ์ หงส์พันธ์ (2535) ได้ทำการศึกษาปัญหาของการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยครู พบว่า บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ และผู้ปฏิบัติงานไม่มีวิธีการประชาสัมพันธ์โดยตรง ดังนั้น ถ้าหากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีบุคลากรที่เพียงพอและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถดังกล่าวแล้ว เชื่อว่าจะเป็นองค์ประกอบอันสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง

3.3 ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณมากที่สุด คือ งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ และ คบอ. ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งบประมาณเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอนั้น ประสบความสำเร็จและการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

ในพื้นที่ เพื่อให้เข้าใจงานการศึกษาออกโรงเรียนนั้น จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ค่อนข้างสูง จึงขอตั้งงบประมาณการนี้ตามสภาพที่ควรจะเป็น แต่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยไม่เพียงพอต่อสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ อันเนื่องจากต้องเจียดจ่ายไปใช้ในการดำเนินงานอื่น ๆ อันหลากหลาย หรืออาจจะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติชัย วงษาดี (2535) พบว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้จัดสรรงบประมาณการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะให้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด อันส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่อไป อีกประการหนึ่ง งบประมาณที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้รับแต่ละปี ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณในการลงทุนประเภทหมวดเงินเดือน และลูกจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว เป็นต้น งบประมาณที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ต้องลดน้อยลงมา แม้กระทั่งอาคาร สถานที่ ททำการของศูนย์มีบริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งอยู่ในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ก็ยังไม่ได้ได้รับการจัดสรร ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนตามโครงการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 (2538) ที่พบว่า สภาพปัญหาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวนได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพ โดยมีปัจจัยและตัวชี้วัดที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนไม่เพียงพอและปัญหาด้านบริหาร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์มีน้อยไม่เพียงพอ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจึงต้องอาศัยงบประมาณที่แอบแฝงอยู่ในเื่องานแต่ละงาน ซึ่งมีน้อยอยู่แล้วมาใช้แต่ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่มีค่าต่อหน่วยสูง

3.4 ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรม หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ให้เข้ามารับบริการงานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากที่สุดนั้น

จึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้วย จึงจะทำให้การดำเนินงานกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามต้องการได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับเงินจัดสรรงบประมาณน้อยและไม่เพียงพอ และจากการที่ไม่ได้ รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ จึงทำให้ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้ อย่างเพียงพอ และทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันได้ตามความจำเป็นและต้องการ ซึ่งสอดคล้อง กับรายงานผลการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนตามโครงการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 (2538 : 54) ที่พบว่า สภาพปัญหาของศูนย์บริการการศึกษานอก ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวนได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปัญหาด้านคุณภาพ โดยมีปัจจัยและตัวชี้วัดที่มี ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนไม่เพียงพอ และปัญหาด้านบริหาร ส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์มีน้อยไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลงาน วิจัยของ รัชนี้ สมบูรณ์ (2535) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านภาคใต้ ที่พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ มีไม่เพียงพอ ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีฝีมือในการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์

3.5 ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านการประเมินผล หัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านการ ประเมินผลมากที่สุด คือ ไม่มีการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ ประเมินผลโดยตรงขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้ ดำเนินจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ ทั้งทั้งพื้นที่ ในระดับอำเภอนั้น เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จสิ้น และต้องการทราบว่าผลการจัด กิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้วนั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใดมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร จึงจำเป็นต้อง มีการติดตามประเมินผลงานกิจกรรมเหล่านั้น แต่เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอมีบุคลากรน้อยและไม่เพียงพอ และบุคลากรในหน่วยงานแต่ละคนต้องรับผิดชอบงานในหลาย หน้าที่ จึงทำให้เกิดอุปสรรคในด้านการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ คือไม่มีการติดตามและ ประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง และขาดเครื่องมือใน

การติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สกิตย์ วงษาดี (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ด้านการประเมินผลที่มีความถี่มาก คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผล ขาดการวางแผนการปฏิบัติการประจำปี ขาดเครื่องมือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ และไม่มี การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล ซึ่งน่าจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

4.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนมากที่สุด คือ ควรกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน ควรจัดหรือให้มีการประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนนั้น คือ ศูนย์ฯ จังหวัดฯ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.41$) และมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะยาว ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ สำหรับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายและการวางแผนนั้น พบว่า ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ขาดการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ และไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้ความสำคัญต่อการวางแผน เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญลำดับแรกที่ต้องใช้เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นเมื่อศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว จึงต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อจัดทำแผนโครงการประชาสัมพันธ์ในรายละเอียดตลอดปีของการปฏิบัติงาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย วิธีดำเนินการไว้อย่างชัดเจนและเป็นไปได้ เป็นการให้

การปฏิบัติและการบริหารประชาสัมพันธ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ และอีกประการหนึ่ง ถึงแม้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ถึงร้อยละ 99.60 มีวุฒิทางการศึกษาดั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 93.80 แต่ในการบริหารงานที่ดีนั้น ควรจะให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงานและโครงการและควรให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับการอบรมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อจะนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และเจตคติที่ได้รับมาพัฒนาด้านนโยบายและการวางแผน และช่วยแบ่งเบาภาระการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้าน

บุคลากร หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์มากที่สุด คือ ควรจัดสรรหาบุคลากรเพิ่มเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่หาหน้าทำการประชาสัมพันธ์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรในครั้งนี้ พบว่า ในสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรนั้น พบว่า มีบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.21$) รองลงมาได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.32$) และมีการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.39$) ตามลำดับ สำหรับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรนั้น พบว่า บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ และขาดบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรงตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจึงทำหน้าที่ผู้บริหารหน่วยงาน ในขณะที่เดียวกันก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการไปพร้อม ๆ กันด้วย และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดำเนินงานประชาสัมพันธ์ พร้อมมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเห็นว่ามีความเหมาะสมที่สุดเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่มีความรู้กับการประชาสัมพันธ์ ความต้องการ

ทำให้มีการอบรมบุคลากรทำให้มีความรู้กับการประชาสัมพันธ์จึงเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สกิตต์ วงชาดี (2535 : 92) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาเรื่องงบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการประชาสัมพันธ์ขาดการวางแผนการ ปฏิบัติการประจำปี ขาดเครื่องมือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ และไม่มีการติดตามและประเมินผล การประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และเป็นไปในแนวเดียวกันกับรายงานผลการนิเทศการศึกษานอก โรงเรียน ตามโครงการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 (2538 : 54) ที่พบว่า สภาพปัญหาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จันทบุรี ได้ 2 ประเภท ใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพ โดยมีปัจจัยและตัวชี้วัดที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลน มีไม่เพียงพอ และปัญหาด้านบริหาร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ รวมทั้ง รัชณี สมบูรณ์ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำ การศึกษาเรื่องการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า บุคลากรรับผิดชอบ งานหลายด้านมากเกินไป งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดโครงสร้างของงานประชาสัมพันธ์ขาดความ คล่องตัว ควรมีการกำหนดอัตรานักประชาสัมพันธ์ประจำศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแต่ละแห่งให้ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์เพียงด้านเดียว และสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประชาสัมพันธ์เชิงทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร้องมา ควรจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์โดยตรง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุในแนวเดียวกัน กับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นการจัดสรรบุคลากรเพิ่มเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดให้มีการอบรมบุคลากร ให้มีความรู้กับการประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง สอดคล้องกับการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากรที่พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.21$) ตามลำดับ นอกจากนี้ ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอยังไม่มีตำแหน่งเพื่อ บรรจุและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณ
หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

ประชาสัมพันธ์มากที่สุด คือ ควรจัดสรรด้านงบประมาณประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ ควรจัดสรร
 งบประมาณให้เพียงพอและควรจัดสรรงบประมาณการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ
 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณที่พบว่า
 ในสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ครั้งนี้ มีสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมี
 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.25$) มีการจัดสรรงบประมาณ
 ในการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.25$) และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
 ำให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.33$) ตามลำดับ
 สำหรับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ พบว่า งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน
 ประชาสัมพันธ์ ครอบคลุม ไม่ได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ และ
 ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณการประชาสัมพันธ์จากศูนย์ำจังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็น
 เพราะ ว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยงานที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ มีหน้าที่ใน
 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกรูปแบบแก่ประชาชนผู้รับบริการทั่วทั้งอำเภอ จึงจำเป็นต้อง
 ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงาน ชุมชนที่เกี่ยวข้องทราบ
 การดำเนินงานและความเป็นไปต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอก
 โรงเรียนอำเภอกับประชาชน ชุมชน และหน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันส่งผล
 ที่จะช่วยให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น รวมทั้งการที่
 หน่วยงานระดับเหนือขึ้นไปไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะมาให้
 จึงต้องอาศัยงบประมาณที่แอบแฝงอยู่ในหน่วยงานแต่ละงาน ซึ่งมีอยู่น้อยอยู่แล้วมาใช้ ซึ่งสอดคล้อง
 กับงานวิจัยของ สกิตต์ วงษาดี (2535 : 92) ที่พบว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้
 จัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะให้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและ
 เป็นไปแบบแนวเดียวกันกับรายงานผลการนิเทศงานนิเทศการศึกษานอกโรงเรียน ตามโครงการ
 นิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 (2538 : 54) ที่พบว่า ปัญหาด้าน
 คุณภาพโดยมีปัจจัยและตัวชี้วัดที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ สื่อวัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนมีไม่เพียงพอ
 และปัญหาด้านบริหาร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์มีน้อยไม่
 เพียงพอ

4.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้าน

กิจกรรม หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์มากที่สุด คือ ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ. ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมในครั้งนี้พบว่า มีสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมีความพร้อมด้านสถานที่สำหรับผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.31$) มีเครื่องมือและสื่อเพียงพอในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.53$) และบุคลากรในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความสามารถผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.63$) ตามลำดับ สำหรับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมนั้น พบว่า วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอด้านปริมาณและคุณภาพต่อสภาพการปฏิบัติงาน การที่จะจัดสรรบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นให้บุคคลผู้นั้นมีความรู้ความชำนาญในการจัดทำผลิตสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ก็ไม่สามารถกระทำได้ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์มีน้อยไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องรายงานผลการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนตามโครงการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 (2538 : 54) ที่พบว่า สภาพปัญหาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพ โดยมีปัจจัยและตัวชี้วัดที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ สื่อวัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนมีไม่เพียงพอ และปัญหาด้านบริหาร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์มีน้อยไม่เพียงพอ และกรมฯ ศูนย์ฯ ภาค ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ. ทั้งนี้ อาจเป็นสาเหตุในแนวเดียวกันกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรสนับสนุนสื่อวัสดุอย่างเพียงพอข้างต้น

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านการ

ประเมินผล หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใน

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์มากที่สุด คือ ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลมาทำหน้าที่ประเมินผลโดยเฉพาะ และควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้พบว่า ในสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.62$) และมีการรายงานผลงานการประชาสัมพันธ์ประจำปี ตามลำดับ สำหรับปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ไม่มีการติดตามและประเมินผลการทำงานประชาสัมพันธ์ ไม่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล ทั้งนี้อาจมีสาเหตุในแนวเดียวกันกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านบุคลากร ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว และรวมทั้งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้รับการพัฒนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้ร่วมกันในการติดตามประเมินผลงานประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหาร

1. ด้านนโยบายและการวางแผน ควรกำหนดนโยบายและแผนงานประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนในระดับกรม จังหวัด และอำเภอ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์
2. ด้านพัฒนาบุคลากร ควรมีการจัดสรรบุคลากรเพิ่มเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งก่อนรับหน้าที่และระหว่างการทำงานให้ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ประชาสัมพันธ์และเข้าใจการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบและทุกกิจกรรม
3. ด้านส่งเสริมการปฏิบัติการ มีดังนี้
 - 3.1 ควรจัดสรรงบประมาณการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะและเพียงพอ ให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่จะสามารถดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ควรสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ และส่งเสริมการสนับสนุนให้มีระบบการจ้างผู้เชี่ยวชาญ หรือบริษัทเอกชนในการผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งอาจประหยัดงบประมาณได้มากกว่าการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเอง

3.3 ส่งเสริมการจัดทำคู่มือ หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นคู่มือดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรจะทําวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในแต่ละภาค
2. ควรได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ประชาชนต้องการ โดยทำการศึกษาเฉพาะรายกรณี
3. ควรได้มีการศึกษาวิจัยการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งระบบ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 7. กรุงเทพมหานคร :
หน่วยศึกษานิเทศ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531.
- _____. รายงานการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนครึ่งแผนพัฒนา
การศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 6 (2530 - 2532). กรุงเทพฯ : กองแผนงาน
และโครงการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533.
- _____. ผู้จัดการการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขา
นายกรัฐมนตรี กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535.
- _____. การจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เสียงเชียงใหม่, 2536.
- _____. มติใหม่ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เสียงเชียงใหม่,
2536.
- _____. รายงานการนิเทศติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1/2538.
กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2538. อัดสำเนา.
- _____. รายงานผลการประชุมสัมมนานักประชาสัมพันธ์ กศน. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2539.
- กัญญา ศิริกุล และคนอื่น ๆ. หลักการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการโฆษณา
และการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.
- "ข่าวการศึกษา" มติชนรายวัน. 9(11) ; พฤศจิกายน 2537.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตาม
นโยบายด้านเครือข่ายการเรียนรู้ ปีงบประมาณ 2537. อัดสำเนา.
- จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์. ยุทธวิธีการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์,
2534.
- ชาคริต จุลกะเสวี. การประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- _____. "กิจกรรมพิเศษเพื่อการประชาสัมพันธ์ควรจัดทำอย่างไรดี", นันททัศนะเกี่ยวกับ
การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์, 2531.

- นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล. การวางแผนและการประเมินผลโครงการการศึกษาผู้ใหญ่. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2531.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- พรทิพย์ วรกิจนาคาทร. "กระบวนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์," เอกสารการสอนชุดวิชา หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- _____. "หลักการประชาสัมพันธ์," ภาพพจน์ในสังคมยุคใหม่ : การประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- มณฑา ลาเจียกหนู. สภาพและปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ตามทฤษฎีของผู้บริหารและครู ประชาสัมพันธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1. บริษัณานิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.
- รัชนี้ สมบูรณ์. การประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535. อัดสำเนา.
- รัมภา ไชยชะสุนทร. การประชาสัมพันธ์ในงานการส่งเสริมการเกษตร. นนทบุรี: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2526.
- _____. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, 2533. อัดสำเนา.
- ระเด่น ทักขณา. "ความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์ต้องพบกันครึ่งทาง," นันททัศนะเกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์, 2531.
- วาสนา จันทรสว่าง. การประชาสัมพันธ์ในงานสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2533.
- วิกร ดันทุตไธ. การบริหารการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เสียงเชียงใหม่, 2530.
- วิจิตร อวระกุล. การประชาสัมพันธ์ : หลักและวิธีปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2526.
- _____. การประชาสัมพันธ์หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2534.

- วิรัช ลภีรัตนกุล. การประชาสัมพันธ์ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- . เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- สภิตย์ วงษาชาติ. ปัญหาการจัดการประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- สะอาด ตัณสุภผล. "หลักการประชาสัมพันธ์," คู่มือการประชาสัมพันธ์ : โรงเรียน การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู, 2527.
- . คู่มือการประชาสัมพันธ์. โรงเรียนการประชาสัมพันธ์ , กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- สุชาติ สุภโตะ. การจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- เสริมพงศ์ หงส์พันธ์. การใช้สื่อและปัญหาการใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์, 2535. อัดสำเนา.
- เสรี วงษ์มณฑา. การประชาสัมพันธ์. เอกสารประกอบการพัฒนาการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์, 2530.
- อรอุบล ภูบัวเพื่อน. การศึกษาการวางแผนการประชาสัมพันธ์และสถานการณ์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานธุรกิจ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- อุมาภรณ์ มโนภิรมย์. ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนาคาใต้. ปรินิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

อักษรศรี พลอดเปลี่ยว. การศึกษสถานภาพความต้องการและปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2529. อัดสำเนา.

Bernay, E.L. Public Relations. Norman : Univerity of Oklahoma, 1952.

Cutlip, Scot M. and Center, Alien H. Effective Public Relations.
New Jersey : Prentice Hall, 1978.

Mays, Russel O. "Superientendents Perceptions of the Effectiveness
of Public School Public Relations Process," Dissertation
Abstracts International. 48(1) : 214 ; July, 1987.

Williams. Charles Owen. "An In-Depth Investigation of Explicit Tasks
Performed by Selected Indiana Junior High School Principals."
Dissertation Abstracts International. 9(32) : 4909 - A; March.
1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบภาพเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. นายสมเฒ่า สหกิจโร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกระบี่
2. นายยุทธ ปานขวัญ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่
3. นายเอกชัย ปานเม่น หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง
เชียงราย จังหวัดเชียงราย
4. นายสมภพ มูรพันธ์ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง
อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
5. นางเจนจิรา ชันเงิน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกิ่งอำเภอนายายอาม
จังหวัดจันทบุรี
6. นายสถิตย์ วงชาดี หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุทุมพรพิสัย
จังหวัดศรีสะเกษ

ภาคผนวก ข
หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย ดิฉัน นางสาวพัชรา ศิริพงษ์โรจน์ ข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดกระบี่ ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ" เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต และ คาดหวังว่า ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ และได้โปรด ส่งแบบสอบถามกลับไปยังผู้วิจัย ภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2538 ตามรายละเอียดในเจ้าหน้าที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพัชรา ศิริพงษ์โรจน์)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกระบี่
ถนนบ้านูราช อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

16 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย
เรียน

เนื่องด้วย ดิฉัน นางสาวพัชรา ศิริพงษ์ารจน์ ข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดกระบี่ ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ" เพื่อเป็นปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต และ
คาดหวังว่า ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และผู้วิจัยได้จัดส่ง
แบบสอบถามมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถาม ในวันประชุมสัมมนาหัวหน้า
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ จอมเทียน พัทยา
จังหวัดชลบุรี ขณะนี้ปรากฏว่า ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามดังกล่าวกลับคืนจากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ใหม่ในครั้งนี้ และได้
โปรดส่งแบบสอบถามกลับคืนไปยังผู้วิจัย ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ตามรายละเอียดใน
เจ้าหน้าที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพัชรา ศิริพงษ์ารจน์)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ไว้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ข้อมูลผลการตอบแบบสอบถามจะได้นำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ เพื่อนำเสนอผู้เกี่ยวข้องจะใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ จำนวน 6 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 45 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน [] หรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน และโปรดตอบทุกข้อ

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. อายุ ปี (เศษของปีนับเป็น 1 ปี)

3. วุฒิทางการศึกษา

[] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[] ปริญญาตรี

[] สูงกว่าปริญญาตรี

[] อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นเวลา ปี (เศษของปีนับเป็น 1 ปี)

5. สถานที่ทำงาน คบอ. จังหวัด

6. อัตรากำลังในหน่วยงานของท่าน

ข้าราชการ คน

ลูกจ้างประจำ คน

ครูอาสาฯ คน

อื่น ๆ (โปรดระบุ) คน

..... คน

..... คน

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าใน ศบอ.ของท่านมีระดับการปฏิบัติงานกิจกรรมนั้น ๆ มาก-น้อยเพียงใด และโปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานทางขวามือของข้อความนั้น ๆ และโปรดตอบทุกข้อ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>การวางแผนและนโยบาย</u>					
1.	มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของ ศบอ. ไว้ชัดเจน					
2.	มีการสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์					
3.	มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์					
4.	งานประชาสัมพันธ์ได้จัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศบอ.					
5.	บุคลากรใน ศบอ. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและโครงการประชาสัมพันธ์					
6.	มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะสั้น ..					
8.	มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะยาว ..					
9.	มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับ แผนงานที่ทำไว้					
10.	ศูนย์จังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานตาม แผนงานประชาสัมพันธ์					
	<u>บุคลากร</u>					
11.	บุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีเพียงพอ ...					
12.	บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการ ประชาสัมพันธ์					
13.	บุคลากรมีความรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ โดยตรง					
14.	บุคลากรใน ศบอ. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการทำงานประชาสัมพันธ์					
15.	ในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ผู้ปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้น					
16.	มีการอบรมหรือพัฒนาบุคลากรในด้านการ ประชาสัมพันธ์					
17.	บุคลากรของ ศบอ. มีความรับผิดชอบต่องาน ประชาสัมพันธ์					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18.	ศูนย์ฯ จังหวัดให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรที่ทําหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ <u>งบประมาณ</u>					
19.	มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง					
20.	มีการจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ					
21.	มีการจัดทำแผน หรือโครงการล่วงหน้าเพื่อเสนอของบประมาณการประชาสัมพันธ์					
22.	ศูนย์ฯ จังหวัดให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์					
23.	มีการจัดทำแผนใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า					
24.	มีความสะดวกในการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์					
25.	มีการใช้จ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนปฏิบัติที่วางไว้ ..					
26.	มีการจัดหาเงินโดยวิธีอื่นเพื่อนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>กิจกรรม</u>					
27.	มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร					
28.	มีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในอำเภอเพื่อจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์					
29.	บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือต่อการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์					
30.	องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์					
31.	มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนไปถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับอำเภอ ได้อย่างครอบคลุม					
32.	มีการใช้เครื่องมือและสื่อที่เหมาะสม และทันสมัยในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์					
33.	มีเครื่องมือและสื่อเพียงพอในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์					
34.	บุคลากรใน ศบอ. มีความสามารถผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35.	มีความพร้อมด้านสถานที่สำหรับผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์					
36.	ได้มีการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ เช่น แผ่นพับ แผ่นเลิว โบสเตอร์ ในการเผยแพร่กิจกรรมประชาสัมพันธ์					
37.	มีระบบการจัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์					
	<u>การประเมินผล</u>					
38.	มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์					
39.	มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์					
40.	บุคลากรใน ศบอ. ให้ความร่วมมือในการติดตามผลงานประชาสัมพันธ์					
41.	มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการติดตาม และประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ..					
42.	มีการติดตามผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์จากประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ ..					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
43.	มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ เป็นระยะต่อศูนย์ฯ จังหวัด					
44.	มีการจัดทำรายงานผลงานการประจำสัปดาห์ ประจำปี					
45.	มีการนำผลการประเมินผลงานไปประยุกต์ใช้ในการ ตัดสินใจงานแผนประจำสัปดาห์ครั้งต่อไป ..					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ ศบอ. พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ขอความกรุณาได้โปรดเขียนลงในช่องว่างข้างล่างต่อไปนี้

1. นโยบายและการวางแผน

1.1 ปัญหา

.....

.....

.....

.....

1.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

2. บุคลากร

2.1 ปัญหา

.....

.....

.....

.....

2.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

3. งบประมาณ

3.1 ปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

3.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

4. กิจกรรม

4.1 ปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

4.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

5. การประเมินผล

5.1 ปัญหา

.....

.....

.....

.....

5.2 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพัชรา ศิริพงษ์โรจน์
 ภูมิลำเนา จังหวัดกระบี่
 ที่อยู่ปัจจุบัน 622 หมู่ 2 ตำบลเหนือคลอง กิ่งอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ 81130
 ประวัติการศึกษาและดูงาน

- พ.ศ.2517 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอมาตย์พานิชนุกูล
 อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
- พ.ศ.2519 ปก.ศ.ต้น วิทยาลัยครูภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- พ.ศ.2525 ปริญญาตรี ศศ.บ. (โสตทัศนศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ.2537 ศึกษาสูงงานการศึกษาผู้ใหญ่ที่ประเทศออสเตรเลีย
 ระหว่างวันที่ 16 - 23 ตุลาคม 2537
- พ.ศ.2539 ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2527 อาจารย์ 1 ระดับ 3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี
- พ.ศ.2531 - ปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 5 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกระบี่

สภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

บทคัดย่อ
ของ
พัชรา ศิริพงษ์ชาโรจน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ตุลาคม 2539

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) เก็บข้อมูลโดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 ของ จำนวนหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเนื้อหาคำถามเป็น 5 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (F-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ : -

1. สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

1.1 สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านนโยบายและการวางแผน ($\bar{X} = 3.63$), ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.85$), ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.73$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.59$)

1.2 งานประชาสัมพันธ์ที่มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานในระดับสูง มี 6 ข้อเรียง ตามลำดับดังนี้ คือ งานประชาสัมพันธ์ได้จัดไว้แผนปฏิบัติงานของ ศบอ., มีการกำหนดนโยบายการ ประชาสัมพันธ์ของ ศบอ.ไว้ชัดเจน, บุคลากรใน ศบอ. มีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์, มีการใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์, มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ใน ระยะสั้น และมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงานที่ทำไว้

1.3 งานประชาสัมพันธ์ที่มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานในระดับต่ำสุด 5 อันดับ ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์จากศูนย์ฯ จังหวัด, จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์, การจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยตรง, การจัดสรรงบประมาณในการ ประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ และบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง

4.2 ด้านบุคลากร ได้แก่ ควรจัดสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และควรจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์โดยตรง

4.3 ด้านงบประมาณ ได้แก่ ควรจัดสรรด้านงบประมาณให้เพียงพอ และควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น

4.4 ด้านกิจกรรม ได้แก่ ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด ควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ.

4.5 ด้านการประเมินผล ได้แก่ ควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลโดยเฉพาะ ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ จังหวัดได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ควรมีคู่มือการประชาสัมพันธ์ให้ ศบอ. และควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านการประเมินผล

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาคภูมิศาสตร์

เมื่อแบ่งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอออกตามภาคภูมิศาสตร์เป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ทั้งการเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

3. ปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านนโยบายและการวางแผน ได้แก่ ไม่มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ไม่ได้กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ไว้ในแผนปฏิบัติการ ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานประชาสัมพันธ์ที่วางไว้ และขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์

3.2 ด้านบุคลากร ได้แก่ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงาน ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรง และบุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์

3.3 ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ และ คบอ. ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ

3.4 ด้านกิจกรรม ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และขาดบุคลากรที่มีความสามารถผลิตสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์

3.5 ด้านการประเมินผล ได้แก่ ไม่มีการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินผลโดยตรง ขาดเครื่องมือในการติดตามประเมินผล และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล

4. ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีดังนี้

4.1 ด้านนโยบายและการวางแผน ได้แก่ ควรกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง

4.2 ด้านบุคลากร ได้แก่ ควรจัดสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และควรจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์โดยตรง

4.3 ด้านงบประมาณ ได้แก่ ควรจัดสรรด้านงบประมาณให้เพียงพอ และควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น

4.4 ด้านกิจกรรม ได้แก่ ศูนย์ฯ จังหวัดควรสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ กรมฯ ศูนย์ฯ ภาค และศูนย์ฯ จังหวัด ควรสนับสนุนการผลิตสื่อด้านวิชาการให้แก่ ศบอ.

4.5 ด้านการประเมินผล ได้แก่ ควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการประเมินผลโดยเฉพาะ ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ จังหวัดได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ ควรมีคู่มือการประชาสัมพันธ์ให้ ศบอ. และควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านการประเมินผล

CONDITION AND PROBLEMS CONCERNING PUBLIC RELATIONS WORK
OF DISTRICT NONFORMAL EDUCATION CENTERS

AN ABSTRACT

BY

PACHARA SIRIPONGSAROJANA

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

October 1996

This research was to study condition and problems of Public Relation Work (PRW) of The District Nonformal Education Centers (DNEC) under the Department of Nonformal Education. The Research samples were 265 or 33.59 % of the total number of Heads of the DNEC through out the country.

Tools for data collection were rating scales questionnaires asking 5 aspects of PRW of the DNEC. These aspects were : policy and planning, personnels, finance, activities and evaluation. Statistics applied in the data analysis were arithmetic means, standard deviation and one-way analysis of variance (F-test).

The findings were as follows :

1. Conditions of the PRW in the DNEC.

1.1 Overall conditions of PRW in the DNEC was in a moderate level ($\bar{X} = 3.01$). Each of all 5 aspects of PRW were also in moderate level, and they were : policy and planning ($\bar{X} = 3.63$), activities ($\bar{X} = 3.09$), evaluation ($\bar{X} = 2.85$), personnel ($\bar{X} = 2.73$) and finance ($\bar{X} = 2.59$)

1.2 Six items of PRW were ranked in high level, and they were : PRW was put in the operation plan, policy was known, participation of the staff members, utilization of local data, short-term planning was made, and activities relates to operation plan.

1.3 The lowest 5 items were : financial support from the Provincial Nonformal Education Centers, number of personnel, appropriate location of finance, sufficiency of finance, and personnel in charge directly

2. PRW conditions related to regional differences.

No significant differences were found in relation to regional differences in all aspects of PRW.

3. Problem of PRW :

3.1 Policy and Planning : policy was not clear, PR plan was not in the operation plan, unable to follow the plan, and lack of knowledge in PR planning.

3.2 Personnel : short of staff, lacking of qualified personnel, not a specific post, and limited knowledge in PR.

3.3 Finance : short of finance, and no support from the Provincial Nonformal Education Center.

3.4 Activities lack of tools and instruments for PRW.

3.5 Evaluation : no follow-up activities, short of personnel, and short of instruments.

4. Suggestions :

4.1 Policy and planning : make the policy clear, and organize training programme for personnels.

4.2 Personnel : experienced personnel should be supplied.

4.3 Finance : financial support should be made.

4.4 Activities : tools and instruments should be supported from the provincial Nonformal Education Centers.

4.5 Evaluation : should have personnel in charge of evaluation directly, should have a follow-up programme, and should have a training programme.